

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
 Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
 Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
 Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
 Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Občasna dostava: vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.—, po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesечно.
 Uredništvo:
 Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
 Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
 Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
 Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Naš Veliki admiral

Prvi 17. december v svobodni Jugoslaviji, prva rojstna obletnica, ki jo praznuje nesmrtni kralj v večnosti. Vse naše misli so danes pri Njem-
 Avgusta 1910. se je vozil srbski prestolonaslednik Aleksander Karadžević z ladjo iz Rake v Kotor, da se udeleži kraljevskih svečanosti na črnomorskem dvoru v rodnem Cetinju. Spoloma je izstopil za nekaj minut v belem Splitu ter bil od odlične nacionalne mladine kljub avstrijskim bajnetom neustrašeno in navdušeno pozdravljen z vzkliki:

»Živel bodoči jugoslovanski kralj!
 In kako hitro se je uresničil ta divni sen!

Na istem mestu, kjer je mladi princ Aleksander stopil na splitska tla, na istem mestu je po nepopisnih dnešnih pomenjenih in trpljenju stopila 20. novembra 1918. leta zmagoslavna srbska vojska na osvobodjena jugoslovenska tla. Še poznim rodovom bo priklicala ta zgodovinski dogodek v spomin kamenita plošča, ki pravi:

»Naj se vé, da je 20. XI. 1918. za regentstva Aleksandra Karadževića hrabra vojska kralja Srbije Petra I. pod vodstvom majorja Stojana Trnkoševića na to pristanišče zmagoslavno stopila, pozdravljena, objeta od celokupnega naroda in meščanstva Splita.«

Vsemu svetu je zaklicala osvobodilna vojska: »Tukaj smo in to morje je naše!
 Inozemski tisk je pričel goniti proti celotni jugoslovanske države ter je posebno poudarjal nezanimanje vlade za Primorje in morje. Ker od proglasa uedinjenja 1. XII. 1918. naš kralj se ni službeno obiskal teh krajev, je tolmačilo nam sovražno časopisje to kot znak odpora: do vzhodne jadranske obale tja do Neretve.

Namere zemlje in morja lačnih tujevc so bile prozorne in našemu državnemu obstojni skrjati nevarne, zato je kakor vedno tudi tedaj presekalo zlo obetajoči vozni naš viteški vladar Uedinitelj ter z odlično kletnjo napravil konec vsem zmotnim namigavanjem. S svojim uradnim obiskom osvobodilnega morja in primorja od Bara do Šibenika je leta 1925. potrdil neodvisnost svobodne Jugoslavije. Točno tisoč let potem, ko se je dal v belem Splitu kronati mogočni hrvaški kralj Tomislav, ki je s tem činom zaokrožil svojo obširno državo ter postal važen činitelj v tedanjem mednarodnem življenju.

1925. je zgodovinsko leto, najvažnejše v tisoč letih naše zgodovinske preteklosti. Pričela se je kraljeva zgodovinska pot na jugoslovanski Jadran v spremstvu Nj. Vel. kralji Marije skozi rodno Crno goro v silkovito obrežno mesteca Bar. Črnogorsko Primorje in Jadransko morje se je razprostralo pred vidnim gostoma nalik pisani bogati preprogi, ki je vladarsko dvojico navdušila. Vsa njuna pot je bil zmagoslaven pohod, poln ljubezni, občudovanja in vdanošči svobodnega naroda svojem narodnemu kralju in njegovi plemeniti življenjski tovarišici.

23. septembra 1925. je stopil jugoslovanski vladar na svojo obalo, kjer ga je v barkem pristanišču pričakovala čarobno osvetljena bela ladja »Karadžević«. Vse edine naše vojne mornarice so pozdravljale kraljevske par. Kralj, videč te male ladje, ki so bile tedaj le znak bodočnosti, ki mora priti, je ganjen izrekel besede:

»Malo jih je, ali so — naše!
 In ni ostalo le pri vzkliku. Kraljeva odločnost je razvidna tudi v naši vojni mornarici: leto za letom so se poslej starim malim vojnim ladjam pridruževale nove moderne edince.

Dva dni kasneje, 25. septembra, je kralj prisostvoval manevrom vojne mornarice v Tivtu sredi črnomorskega zaliva. Celokupno vojno ladjevo in hidroavijacija sta pred Njimi Veličanstvi izvedla pravo pomorsko bitko. Z največjo pozornostjo je sledil kralj v spremstvu admirala Price manevrom na jahti »Vilac«, kasneje se je prekrcal na torpiljarko št. 8, ki je po četrturernem križarjenju lansirala torpedo, nakar se je vsa mornarica skozi zaliv vrnila v Tivat. — Naslednje jutro je kralj v nasproti ležem Gjenoviču pregledal vse tamonje mornarske edince, Stiranjast hidroplanov se je dvignilo v značne višine in izvajalo najemlejšje vaje, kar je Nj. Vel. tako navdušilo, da se je zaželel tudi sam dvigniti nad Lovčen. Pripravili so mu šolski hidroavion št. 5 novosadske tvornice »Ikarus« in pilot Nikša Nardelli, Dubrovničan, je krolil z vladarjem preko četrt ure nad Boko Kotorsko. Izstopil je kralj vesel in zadovoljen in tisočgla množica mu je vzklikala: »Živio kralj!
 Prisostvoval je še tekmi mornarjev s čolni na veela, odlikoval zmagovalec, nato pa nadaljeval svojo zmagoslavno pot vzdolž jugoslovanske obale.

V Koloru je občudoval kolo starodavne bokeljske mornarice, v Ercegovem se je na banketu poslovil od nepozabne Boke in njenih prebivalcev, v slavnem in nič manj divnem Dubrovniku je v hotelu »Imperial« izrekel pomembno zdravico, pa dalje mimo kapetanjskega Orebiča na naše otoke, na Korčulo, Hvar in Vis, in povsod ga je spremljal enak plamen narodnega navdušenja, ki je zgrabil tako mirne meštane in mrke mornarje kot vzhiteno mladež.
 V tokoz 29. septembra je njegova zmagoslava pot dosegla višek v srcu jugoslovanskega Primorja, v sončnem Splitu. Po tisoč letih so bili oni stari zidovi enet neme priče veličine in moči jugoslovanskega rodu, svedoki, kako narod obožava vladarja svoje krvi. Z isto ladjo, na kateri so leta 1914. avstrijski krvniki odvedli splitske narodnjake v mariborske in aradske ječe, z isto ladjo je prihital s slavo ovenčan jugoslovanski kralj in po petnajstih letih spet stopil na svobodna splitska tla, pozdravljen od nepregledne množice ljudstva. Spomnil se je svojega zadnjega obiska leta 1910. ter s krovne svoje ladje izrekel zbranemu narodu sledeče nepozabne besede:

»Kakor doslej, bodite tudi poslej zvesti čuvarji našega morja (urnebesni: Hočemo!), za nami trdno stopi uedinjena domovina!
 Te zlate besede so kot večni spomin vklepane v skalo na divnem splitskem griču Marjanu, čigar najvišji vrh z obširno razgledno ploščadjo tja po Kaštelanskem zalivu zori do Trozira in doli do mrkega Biokovga ter dalinih črnogorskih planin in daleč ven do slavnega otoka Visa, se imenuje »Vidilica kralja Aleksandra.«
 V veličastno južnjaško razkošnost se je odel tedanji Split, podnevi kakor ponoči od nepopisni razsvetljavi. Splet je s sprejemom svojega narodnega kralja prekosil samega sebe in tako najbolje naglasil, da smo Jugoslavlani tam nad tisočletni gospodarji in da hočemo to tudi ostati.

Velik italijanski apetit

V pogajanjih s Francijo je glavna skrb Italije, da ne bi izgubila svojega vpliva v Podunavju

Rim, 16. decembra. d. Pariški dopisniki tukajšnjih listov poročajo, da je senator Berenger po referatu predsedniku republike Lebrunu in zunanjemu ministru Lavalu o uspehu svoje misije v Rimu ter po svoji konferenci z ministrom za mornarico Pietrijem podal zelo optimistično izjavo novinarjem, v kateri je poudaril, da bodo v kratkem rešena vsa vprašanja, ki so predmet razgovorov med italijansko in francosko vlado, in da bosta mogli Italija ter Francija sodelovati v popolnem soglasju v Afriki in Evropi. To njuno sodelovanje v Evropi bo postalo po mnenju senatorja Berengerja gravitacijska točka za vso evropsko politiko.

Glavna ovira sporazuma

Na podlagi vesti iz Pariza pričakuje fašistični tisk, da bo francoski zunanji minister Laval prispel v Rim v času od 3. do 5. januarja. Listi pripominjajo, da pričakujejo v gotovih francoskih krogih povsem zanesljivo, da bo dosežen načelen sporazum v vseh vprašanjih, ki bo omogočil učinkovito sodelovanje Francije in Italije v srednji Evropi. Še prav glede avstrijskega vprašanja in v zvezi s Podunavju podlaga za sporazum se ni ustvarjena, kar predstavlja glavno zapreko francosko-italijanskemu zblizanju.

Bojazen pred zblizanjem Francije in Nemčije

Zanimivo je, da kaže italijanski tisk skrb, ker je francoska vlada, namestu da bi pospešila pogajanja, ki jih vodi že mesec dni italijansko vlado, pričela šele sedaj podrobno proučevati uspehe dosedanjih razgovorov. V poročilih iz Pariza trdijo fašistični listi, da izziva rezerviranost francoskih uradnih krogov, ki je v ostalem v sedanjem trenutku razumljiva in upravičena, vendar le vzmirjenje, ker ne more nihče vedeti, ali bodo dospela pogajanja zares v zaključno fazo. Po mnenju fašističnega tiska je škodljivo, ker izziva ta negotovost francoske liste, o katerih trdi, da so pod vplivom tujih vpadov, ki niso naklonjeni Italiji, da še nadalje vodijo in celo poostrujejo kampanjo proti italijansko-francoskemu zblizanju, pri čemer govore celo o možnosti francosko-nemškega zblizanja, ki bi po mnenju italijanskih listov ne bilo fatalno samo za Francijo, temveč za vso Evropo. V zvezi s tem poudarjajo fašistični listi, da bi Francija ne smela nasedati tem intrigam, temveč bi morala, dokler je še čas, skupno z Italijo napraviti odločen korak, ki bi presekal nemško igro v stremljenju, da izpremeni ravnotežje v srednji Evropi ne samo v škodo Italije, temveč vsega latinskega sveta.

Fašistični tisk smatra kot potrebno, da se brez obotavljanja določi metoda, s katero bi Francija in Italija skupno izvedli organizacijo gospodarskega sistema za vse države v Podunavju. S tem sistemom naj bi bil zajamčen obstoj Avstrije na ta način, da bi bila za vedno odstranjena nevarnost njene priključitve k Nemčiji. Ker je bil pred dnevi s skupno akcijo likvidiran v Zenevi jugoslovensko-madžarski spor, upajo fašistični listi, da bi mogla francosko-italijanska diplomacija s skupno akcijo rešiti tudi vsa kočljiva vprašanja, ki so doslej onemogočala sodelovanje podunavskih držav. Podunavski sistem, ki ga je pričela Italija izvajati na podlagi rimskih protokolov o italijansko-avstrijsko-madžarskem sodelovanju, naj bi se razširil in izpopolnil. Za ta sporazum je potrebno, da se najdejo primerna sredstva in metode, s katerimi bi mogli skupno braniti Avstrijo, če bi bila ogrožena njena neodvisnost. Na tej podlagi, zaključujejo fašistični listi, bi zblizanja Italije z Malo antanto, kakor tudi ureditve odnošajev med Italijo in Jugoslavijo ne bilo težko doseči.

Nova ureditev kolonijalnih mej

Kar se tiče kolonijalnih vprašanj in razdelitve interesnih sfer v severni Afriki, pogajanja po informacijah fašističnega lista niso bolj napredovala kakor o evropskih zadevah.

List »Stampa« trdi, da je Francija pripravljena odstopiti Italiji polovico goratega pasu Tibestija na jugu Tripolitanije, in

sicer njegov severni del. Razen tega bi bila Francija pripravljena priznati Italiji koncesije tudi glede njenega sodelovanja pri upravi železniške proge Djibuti-Adis Abeba, po kateri ima Abesinija edini izhod na morje. Toda Italija se po trditvi omenjenega lista ne more zadovoljiti s tem in zahteva, naj ji Francija odstopi del ozemlja svoje kolonije Djibuti, ki meji na eni strani na italijansko Somalijo, na drugi pa na italijansko kolonijo Eritrejo. Italija bi na ozemlju Djibutija, ki bi ga dobila od Francije, zgradila pristanišče, ki bi ga mogla sama eksploatirati, pa bi to pristanišče zvezala po železniški progi z Abesinijo.

Strah pred Malo antanto

Kakor ne mora Italija, pravi »Stampa« pristati na tako neznatne koncesije, prav tako ne more odstopiti niti v vprašanju Avstrije niti v zadevi organizacije gospodarskega sistema v Podunavju od dosedanjih smernice svoje zunanje politike. Najmanj mora Italija pristati na to, kar bi Francija želela, namreč, da bi dobile države Male antante privilegiran položaj v srednji Evropi, ker bi v tem primeru izgubila Italija svoji zanesljivi prijatelji Avstrijo in Madžarsko, ki bi se morali prepuštili vplivom onih, ki niso italofilski orientirani. Za avstrijsko vprašanje niso zadostne deklaracije, ki so jih podale velesile v februarju in septembru, ker niso v njih določena niti moralna niti materialna jamstva za ohranitev avstrijske neodvisnosti.

Italija nima, pravi »Tribuna«, nobenih prikritih stremeljenj ter bo v obrambi Avstrije še nadalje prednjačila in bo v bodoče njena morebitna akcija v tej smeri samo pospešena. Ta akcija mora odstraniti nevarnost, da bi Društvo narodov s svojo počasno

proceduro onemogočilo pomoč, ki se mora v gotovih kritičnih trenutkih izkazati Avstriji. Italija mora skupno s Francijo in Anglijo spraviti na čelo vprašanje jamstev za ohranitev Avstrije, pri čemer želi, da bi se angažirale tudi druge srednje-evropske države z enakimi jamstvi za obrambo Avstrije.

Prezgodnje kombinacije

Pariz, 16. decembra. AA. Članek, ki ga je včeraj objavil »Matin« o koncesijah, ki naj bi jih bila Francija pripravljena dati Italiji, je dal povoda za živahne komentarje v današnjih listih, ki trdijo, da so »Matinovae« poročila najmanj preuranjena. Tako pravi »Journal« med drugim: Nekateri bi hoteli, da se stvari hitreje razvijejo, kakor je treba. V zvezi s francosko-italijanskimi odnošaji v Afriki je izšla cela vrsta vseh mogočih vesti, toda vse te vesti so netočne. Ne smemo pozabiti, da je slehera ureditev spornih vprašanj med Francijo in Italijo podrejena mnogo važnejšemu sporazumu glede statusa quo v srednji Evropi. O tem se morajo v prvi vrsti vršiti razgovori.

»Ere Nouvelle« pravi: Kralj, o katerih je govora, obvladujejo prometne zveze med vzhodnim delom naše severne Afrike in Čadskim jezerom. Vsaka izprememba meja v teh krajih bi pomenila velik greh za bodočnost.

Tudi list »Ordre« se ustavlja ob »Matinoveh« vesteh in pravi, da je prirodna pot, po kateri hodijo karavane, praktično Francoska. Zato ne moremo pristati na prav nobeno koncesijo v teh krajih.

»Figaro« pa pravi, da želi francoski zunanji minister Laval pred obiskom v Rimu počakati na dejanski sporazum s italijansko vlado o srednji Evropi.

Abesinija obtožuje Italijo

Svet Društva narodov bo moral razpravljati o abesinski pritožbi zaradi vpadov italijanskih čet na abesinsko ozemlje

Zeneva, 16. decembra. g. Abesinska vlada je poslala tajništvu Društva narodov brzojavko, v kateri sporoča o obmejnih incidentih in o borbah z italijanskimi četami. Brzojavka je v Zenevi povzročila veliko presenečenje, ker so upali, da bo ta incident urenjen mirno in brez intervencije Društva narodov. V Zenevi menijo, da bo italijanska vlada storila vse, da ta nov spor ne bo prišel pred svet Društva narodov. Ker je Abesinija članica Društva narodov, ima seveda pravico, da zahteva posredovanje Zeneve. V tem primeru je celo dolžna obrniti se na Društvo narodov, ker odklanja Italija izpolnitve sklenjene pogodbe. Ni izključeno, da bo spor prišel že na dnevni red januarjskega zasedanja sveta Društva narodov.

Brzojavka, ki jo je poslala abesinska vlada tajništvu Društva narodov, pravi med drugim:

Abesinska vlada soproča s prošnjo, da se obveste o tem svet Društva narodov in države članice Društva narodov, da je bila angleško-abesinska komisija pri proučevanju pašnikov v abesinski pokrajini Ogaden, sprečena z vojaško silo od italijanske strani po svojem prihodu v Ualual, torej od 23. novembra dalje, da bi nadaljevala svoje delo na kraju, ki se nahaja približno 100 km znotraj meje. Dne 5. decembra je italijanska četa s tanki in vojaškimi letali nenadoma in ne da bi bila izzvana napadla abesinsko spremstvo komisije. Abesinska vlada je v noti od 6. decembra proti temu protestirala. Kljub protestu so italijanska vojaška letala tri dni kasneje bombardirala Ado in Gerlogibi v isti pokrajini. Na naš protest od 6. decembra in zahtevo od 9. decembra, naj se izvede arbitražna na podlagi čl. 5 italijansko-abesinske pogodbe od 2. avgusta 1. 1928., je italijanski odpravnik poslov zahteval, ne da bi sprejel protest na znanje, v noti od 11. decembra odškodnino in moralno zadoščenje. V nadaljnji noti od 14. t. m. je izjavil, da njegova vlada ne uvideva, kako bi se mogel ta incident rešiti z razsodiščem. Ker gre za italijanski napad, opozarja abesinska vlada svet Društva narodov na resnost položaja. Posla-

la bo še podrobno z dokazi opremljeno spomenico.

Rim, 16. decembra. d. Italijansko zunanje ministrstvo je objavilo po agenciji »United Press« glede na abesinsko demarš v Zenevi, da je postopanje vlade v Adis Abebi odveč, ker ni nobenega dvoma, kdo je pri dogodkih v Ualualu prvi napadel. Veliko zanimanje je zbudil tudi članek v »Giornale d'Italia«, ki trdi, da je že de jure in de facto od 1. 1926. gotovo, da spada Ualual v italijansko kolonijalno področje. Pravica Italije do tega ozemlja temelji na podlagi italijansko-abesinskega dogovora iz 1. 1928. o mejah, v katerem je bilo določeno, da se mora primerna razmejitev takoj izvršiti.

Francosko-ruski dogovor in Mala antanta

Beograd, 16. oktobra. p. Kakor poročajo iz Bukarešte, pričakujejo tamkaj, da bosta tudi Jugoslavija in Rumunija pristopili k dogovoru Francije in Rusije, ki ga je podpisala tudi češkoslovaška in po katerem ne bo nobena država sdepalala brez medsebojnega sporazuma bilateralnih pogodb pred zaključitvijo vzhodnega pakta.

Povratek Schuschnigga na Dunaj

Dunaj, 16. decembra. AA. Zvezni kancelar dr. Schuschnigg in zunanji minister Berger-Waldeneegg sta se smoti vrnila iz Budimpešte.

Otvoritev nove sofijske univerzitetne knjižnice

Sofija, 16. decembra. AA. V navzočnosti kralja Borisa, članov diplomatskega zbora, bolgarske vlade in zastopnikov vseh kulturnih, narodnih društev in ustanov ter ostalih korporacij in velike množice ljudi so danes posvetili novo poslopje rektorata in knjižnice sofijske univerze. Poslopje so zgradili iz sredstev posebnega fonda, daru bolgarskih patrijotov Evlogija in Hrista Georgijeva. Posvetitev je opravil arhiepiskop Stefan.

In letos se je po uspelem posetu bratske Bolgarije še neodpočit spet ukrcal doli v divni Boki, da ga njegova vojna ladja »Dubrovnik« poneso na daljne obale prijateljskega, zavezniškega naroda, s katerim skupno je hotel služiti najvišjemu cilju svojega naroda in vsega človeštva.

Ni bil slučaj, da je nastopil jugoslovanski kralj to tako idealno zamišljeno, a tako nesrečno pot po morju! Prav so pisali ino zemski časopisi da je hotel veliki naš vladar pred vsem svetom na ta način poudariti dejstvo, da je Jugoslavija pomorska država, da smo gospodarji vzhodnega Jadrana.

In pred dvema mesecema se je tretjič, poslednjič vračal v sončni Split Kraljevsko je bil sprejet, ali z drugimi čuvstvi kakor leta 1910. in leta 1925. Tuza je trgala etotisočtem ob naši modri morskimi obali srca stari morskimi inakci so plakali za Njim. — Danes ob 46 obletnici Njegovega rojstva praznujemo s njim, da bomo storili vse, da očuvamo s kraljevo krvjo tako drago odkupljeno državo.
 Čuvati hočemo morje, čuvati Jugoslavijo!
 Jadranski.

Jadranska straža, ki se je v Splitu rodila in ima tam tudi svoj glavni sedež, se je po vseh obrežnih mestih poklonila svojem najvišjemu gospodu in Nj. Vel. kralju se je povsod živo zanimal za njen napredek. V Splitu sta mu ustanovitelj JS in njen tedanji predsednik min. v p. Juraj Biankini ter glavni tajnik direktor S. Alfrevič poklonila v imenu organizacije znak JS. Radosten ga je kralj sprejel. Pozval je svojega adjutanta polkovnika V. Dimitrijeviča: »Da mi je prikaži, Veljo, jer bez nje sad nesmem da budem!
 Značka je bila za gumbnico, ki je pa uniformo nimajo. To kralja ni motilo, zataknil jo je za silo za vrvice, kamor se obešajo odklovanja. Vse dni svojega bivanja v Solitu, pri vseh svečanostih in na lovu na Marjanu je dičil kraljeva preta tudi znak JS, v Jadran potopljeni buzdovan kraljeviča Marka, ki mu je po narodni pesmi Marko tedaj govoril:
 Kad moj topuz iz mora izišo, onda 'vaki djetić poestanuo!
 Iz Splita je šla kraljeva pot leta 1925. še v Šibenik, ki se je kosal v sijajnem spre-

GROZOVIT UMOR V ŠIŠKI

Ločena žena Franciška Planinškova je s sekiro ubila svojega drugoga neporočenega moža, tudi ločenega zidarja Nina Štruklja

Ljubljana, 16. decembra. Šiška in Dravljice so danes pod vtišom strašnega zločina, ki je bil izvršen v zgodnjih jutranjih urah in ki po svoji brutalnosti kakor tudi glede načina močno spominja na gnusni umor starega Seršeta letos v poletju v Rebru nad Starim trgom. Trgovska službenka Franciška Planinškova je umorila zidarja Ivana Štruklja, s katerim je skupaj živela.

Franciška Planinškova je bila rojena leta 1904. v Zgornjem Lakečju pri Mokronogu in je pristojna v Smartno pri Litiji. Lani v februarju se je v Mokronogu poročila z mesarskim pomočnikom Viljemom Planinškom. Čeprav sta dobila v zakonu otroka, zakon ni bil srečen, pa sta se mož in žena kmalu zopet razšla in se sporazumno ločila. Planinškova je nato odšla v Ljubljano, kjer si je poiskala službo kot prodajalka.

V septembru se je nastanila v Zgornji Šiški v hiši posestnika Konjarja, ki je bila zgrajena šele letos pomladi. Hiša leži kakih 5 minut od Gorenjske ceste ob poljski poti, ki se odcepi pri tramvajski razmeni na desno. V tej hiši sta ji zakonca Alojzij in Slavka Živec, ki stanujeta v I. nadstropju, odstopila kuhinjo s štedilnikom.

Kužoncem je prihajal v posete večkrat 4letni zidar Ivan Štrukelj, doma od Sv. Mihela pri Senpasu na Goriškem, odkoder je bila tudi Živčeva žena. Seznanil se je s Planinškovo in med njima se je razvilo ljubavno razmerje. Tudi Štrukelj je bil ločen, pa sta se s Planinškovo sporazumno, da se je pred kakima dvema mesecema preselila s Smartinske ceste k njej.

Nekaj časa sta se Štrukelj in Planinškova dobro razumela, vendar pa ne dolgo. Začela sta se prepričati. Za vse svetnike je odšla Planinškova v Mokronog po svojega otroka in se z njim vrnila v Ljubljano. Od takrat so se prepričali še poostreli in končno doživeli žalosten konec v današnjem zločinu.

Strahovito odkritje

Okrog pol 8. jutraj je potrkala Planinškova pri Živčevih in prosila, naj vzejo njenega fantka v varstvo, češ da mora za nekaj časa v mesto. Živčevi so res vzeli otroka, nakar je Planinškova odšla.

Malopozneje je šel Živec na stranišče. Čedno se mu je zdelo, da je stranišče popolnoma zamašeno. Povedal je to ženi, ki je res šla pogledat in je pri tem opazila na tleh kaplje krvi. To je vzbudilo v njej sum, da nekaj ni v redu. Njen sum je postal še večji, ko je našla v kotu škap, poln okrvavljenih vode. Povedala je to možu in oba sta odšla do sobice Planinškove in potrkala na vrata. Vedela sta, da je Štrukelj še doma, saj ni bil odšel z doma. Čudno se jima je zdelo, da so bile šipe na vratih proti običajno zasrtre.

Živec je trkal na vrata in klical zidarja po njegovem imenu »Nino, Nino«, toda nihče se mu ni odzval. Zato je z dletom odstranil šipo iz okvira in skozi odprtino zlezal v kuhinjo. Našel je posteljo popolnoma v redu, a Štruklja ni bilo nikjer. Zdrnil pa se je, ko je natančneje pogledal okrog sebe: tla so bila okrvavljena, v kotu je stala otroška banica, polna krvavega perila. Ko je pogledal pod posteljo, je prestrašen odskočil. Pod njo je ležal Štrukelj, mrtv in ves krvav.

Naglo je zapustil Živec kuhinjo. Skupaj z ženo sta obvestila druge ljudi v hiši, a nekemu dečku so naročili, naj naglo teče na šišensko policijsko stražnico povedat, da je bil v hiši izvršen umor.

Aretacija Planinškove

Kmalu je prišel stražnik Ivan Likar, ki je stražil hišo in poskrbel, da je ostalo vse nedotaknjeno, dokler ni prišla komisija.

Okrog 9.45 so ljudje pred hišo opozorili stražnika, da se vrača Planinškova na kolesu. Ta je že od daleč videla gručo ljudi pred hišo. Uganila je najbrž, da je umor že odkrit, pa se pri hiši ni nič ustavila, ampak se kar hitro odpeljala naprej proti Klečam. Stražnik Likar si je naglo izposodil kolo, sedel nanj in zdirjal za Planinškovo. Kmalu jo je dohitel in jo pripeljal nazaj k hiši. Tam je potem vsa zbegana takoj priznala, kaj je storila.

Povedala je, da se s Štrukljem že dolgo ni razumela, ker je sovražil njegovega otroka. Davi med 6. in 7. se je otrok zbudil in zajokal. Vstala je, da bi mu skuhal zajtrk, tedaj pa je Štrukelj zagodrnjal:

— »Kaj pa se spet usajaš? Ali boš temu mlincu zopet kuhala?«

Zaradi tega jo je pograbila silna jeza, da sama ni vedela, kaj dela. Pobrala je pri štedilniku ležečo sekiro in z njo trikrat oplazila Štruklja po glavi.

Ugotovitve policijske komisije

Na kraj zločina je med tem prispela policijska in sodna komisija: namestnik državnega tožila Branko Goslar, policijski zdravnik dr. Avramovič, nadzornik Močnik, podnadzornik Macarol, fotograf in daktiloskop. Komisija je ugotovila naslednje:

Planinškova ni udarila Štruklja samo trikrat, kakor je trdila, temveč je Štrukelj dobil okrog petnajst udarcev. Nad levim očesom je imel od strahovitega udarca preklano lobjano. Že ta rana sama na sebi je bila smrtna. Velika zevajoča rana je bila tudi zadržala na tilniku, prav tako spredaj na goltancu, razbito pa je imel tudi vso levo stran obraza, da ga je bilo strašno pogledati. Komisija ga je našla še pod posteljo, kamor je bil stlačen s takšno silo, da so morali posteljo razdreti, da so truplo lahko potegnili izpod nje.

Morilka je najbrž računala, da bo svoj zločin prikrila. Po zločinu je svojo žrtev stlačila pod posteljo, ki jo je nato prav lepo uredila, položila nanjo odejo in koce, pomila na zidu krvave madeže, poribala tla, okrvavljeno rjuho in blazino pa vrgla v otroško banjo. Hotela je najbrž pozneje vse oprati. Nato je zaklenila stanovanje, izročila otroka sosedovim in odšla. Seveda ni slutila, da bo njen strašni zločin tako kmalu odkrit.

Planinškova na policiji

Po ugotovitvi dejanskega stanja je komisija zapečatila kuhinjo. Planinškovo so odvedli na policijo, Štrukljevo truplo pa so prepeljali v mrtvašnico v Dravljice, neoblegnega otročiča pa izročili banovinskemu otroškemu zavetišču v Strelški ulici.

Policija je popoldne zasliševala Planinškovo. Ta je vedno in odločno zatrjevala, da je ubila Štruklja je zato, ker je sovražil njenega otroka. Zaslišane so bile tudi vse v hiši stanujoče stranke. Večina prič sploh ni vedela, da je Štrukelj stanoval pri Planinškovi, mislili so, da prihaja samo tu pa tam v posete. Bili so prepričani, da se dobro razumeta, saj nikoli niso čuli kakih preprič. Planinškovo so slikali kot mirno, zelo pridno in delavno in naravnost čudno se jim zdi, da je bila sposobna takega dejanja.

Kaj pripoveduje Živčeva

Glavni prič sta oba Živčeva, ne le ker sta odkrila zločin, marveč tudi zato, ker sta podrobneje poznala Štruklja in Planinškovo.

Slava Živčeva, rojena 1910. v Senpasu pri Gorici, se je s svojim možem pred kakšnimi petimi meseci preselila v Konjarjevo hišo. Pri zaslišanju je Živčeva med drugim povedala:

Nekako pred 4 meseci je prišla k nji iskat stanovanje Planinškova. Rekla je, da ima otroka, njen mož pa da dela v Rušah. Živčeva sta ji res odstopila kuhinjo s štedilnikom in naslednjega dne je prišla Planinškova skupaj z možem. Ta pa je ostal tam samo 4 ali 5 dni, nato pa se je poslovil, češ da gre v Št. Vid, kjer je dobil delo. Potem ga niso videli več.

Kasneje je Planinškova pripovedovala Živčevi, da z možem ne živi skupaj, češ da je grdo ravnal žnjo. Zato ga je zapustila in se postavila na lastne noge.

Zveza nacionalnih organizacij v kraljevini Jugoslaviji

Članstvo naših glavnih nacionalnih organizacij je že večkrat vidno izrazilo željo, da bi se organizacije medsebojno povežale za čim jače in pristranske sodelovanje. Naša patriotska javnost je simpatično pozdravila vsak skupen nastop nacionalnih organizacij, kar je dokazal zlasti veličastni protestni miting v maju 1933 v Beogradu.

V tem razpoloženju so se predsedniki in pooblaščenici predstavnikov Narodne Odrbane, Udruženja vojnih invalidov, Saveza vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije, Saveza strelskih družin, Udruženja rezervnih oficirjev in bojevnikov, Aerokluba kra-

leži, v hišo je k Živčevim zahajal tudi Štrukelj, ki je bil ožji rojak Živčeve. Tudi Štrukelj je živel ločeno od svoje žene.

Planinškova je večkrat potožila Živčevi, da težko živi in da bi se rada seznanila s kakim moškim, ki bi ji lahko nekoliko pomagal. Vprašala jo je, če bi bil Štrukelj primeren mož za znosno življenje, nakar je Živčeva dejala, da bi se morda lahko razumela. Poleg tega ji je še pripomnila, da ima Štrukelj dosti denarja. Vedela je, da ima Štrukelj prihranjenih okrog 30 do 40.000 lir, kar so ji povedali njegovi znanci.

Štrukelj je vedno pogosteje prihajal v hišo in kmalu sta bila s Planinškovo dobra prijatelja. Ostal je kar v hiši in plačeval mesečno za kuhinjo, ki je bila obenem tudi nekaka provizorna sobica, 180 Din mesečno za oba skupaj. Kakor večina zidarjev pozimi, zadnje čase tudi Štrukelj ni bil zaposlen, a zadnje tedne tudi Planinškova ni imela dela. To pa najbrž ni bil vzrok, ker je bil Štrukelj, kakor rečeno, gmojno dobro situiran.

V oktobru se je Štrukelj nastanil pri Planinškovi, ki pa je že kakih 8 dni pozneje odšla v Mokronog po otroka. Živčeva pripoveduje, da se je od tedaj razmerje med Štrukljem in Planinškovo nekoliko ohladilo. Pokojni Štrukelj je večkrat tožil, da je otrok siten.

Živčeva sta videla Štruklja zadnjič v soboto okrog 17.30, ko je prišel v njuno stanovanje. Kmalu za njim je prišla tudi Planinškova in mu prinesla čaja, ki ga pa Štrukelj ni maral. Zapustil jih je in odšel spat, nakar ga niso več videli. Planinškova je nekoliko pozneje še enkrat prišla k njim, pa brez besede zopet odšla.

Davi je pa Planinškova okrog pol 8. prinesla otroka in prosila, naj pazijo nani, češ da mora v D. M. v Polje terjat neko stranko za denar, ki ji ga dolguje. Sedla je na kolo in se je odpeljala. Živčevi so nato odkrili zločin.

Policija bo še danes preiskavo zaključila ter jutri izročila Planinškovo in vse spise državnemu tožilstvu.

Franciška Planinškova

Planinškova je stara 30 let in je srednje postave. Dosti čedna je, v obraz rdečkasta, z močnimi licnicami. Kljub strahovitemu zločinu, ki ga je zagrešila, je ohranila mirno kri in ni prišla iz ravnotežja. Na policiji se je vedla ves čas prav mirno. Sikoro hladno je odgovarjala na stavljenja vprašanja. Vedno na novo pa je zatrjevala, da je v velikih skrbih za svojega otroka, o katerem pravi, da ga ima neizmerno rada. Prevelika ljubezen do lastnega otroka ji je, kakor zatrjuje, bila tudi v pogubo.

Obdukcija umorjenega Štruklja bo jutri popoldne v mrtvašnici v Dravljah, nato pa bodo žrtev zverinskega umora pokopali.

Mariborska kronika

Maribor, 16. decembra.

Zaradi zaprisege je bila za danes dopolne razglašena alkoholna prepoved, odpuvedane so bile vse druge dopoldanske prireditve in zborovanja, med drugim tudi kolearske tekme. Edina prireditve, ki je bila poleg zaprisege v ospredju današnjega dne, je bila prisrčna poklonitev šolske mladine v veliki unionski dvorani.

Poklonitev mladine kralju

Ljubka in prisrčna je bila poklonitvena prireditve mariborske šolske mladine, ki je bila danes v veliki unionski dvorani. Na sporedu so bili pevski, deklamacijski in harmonikarski nastopi naše šolske mladine, ki je z občutjem in ljubeznijo izvajala posamezne točke. Nastopili so učenci in učenke osnovne šole, I. deklisne osnovne šole I. in II., potem še gojenke zavoda šolske mešanske šole ter deklisne mešanske šole I. in II., potem en gojenke zavoda šolskih sester. Posebno ljubka je bila zaključna poklonitev z živo sliko blagopokojnemu Viteškemu kralju in novemu ljubljenskem vladarju kralju Petru II. Naša šolska mladina zasluži za današnji krasno uspeli nastop, ki se je izvršil v okviru Podmladka Rdečega križa, polno priznanje in hvalo. Enako vsi, ki so mladino za ta prelepi nastop pripravili.

Naše domačije v plamenih

Včeraj ponoči okoli 23 ure je pri Sv. Martinu pri Vurbergu nastal velik požar, ki je posestniku Darku Kumerju do tal upelnil velikansko gospodarsko poslopje. Domača gasilska četa je bila takoj na mestu požara pod vodstvom častnega načelnika Janka Kostajnskega in načelnika Gregorja Toplakca, katerima gre posebna hvala, da se je posrečilo ožen lokalizirati ter da se je ohranila stanovanjska hiša, kakor tudi sedem objektov najbližnjih sosedov. Gasilsko delo je bilo požitljivo in zaradi pomanjkanja vode posebno otežkočeno. Sosednjih gasilskih čet na mesto požara ni bilo, ker zaradi goste megle ni bilo mogoče opaziti ognja. Obstaja sum, da je oženj podtaknila zlobna roka.

Rabuka v policijskih zaporih

V noči na nedeljo so aretirali 43-letno brezposelno kuharico Jožefo M., ker se je nedostojno obnašala. Ko se je posrečilo pripeljati jo v policijske zapore, je pričela besneti, da je kar niso mogli ukrotiti. Iztrgala se je varnostnim organom iz rok in navalila na navzočeno ženo zapornega policijskega nadzornika in jo s takšno silo udarila v trebuh, da so morali poklicati zdravnika. Vznemirjeno Pepico so slednjič vendarle ugnali.

Šlično rabuko si je dovolil neki 34-letni zidar Valentin K. V neki gostilni v Vetrinjski ulici je okoli polnoči nastal med gosti preprij, ki mu je nato sledil hud spopad. S pomočjo organa javnega reda se je posrečilo nemirneže pregnati z bojišča na prosto, omenjenemu Valentinu pa to ni šlo v glavo, ampak je na vsak način hotel v gostilno nazaj. Besnel je in tulil, dokler se stražniku ni posrečilo spraviti ga na stražnico, kjer so ga zvezali in nato odpremili v policijske zapore.

ljevne Jugoslavije in Udruženja upokojenih oficirjev in vojaških uradnikov posvetili delu ter s svojimi soglasnimi odločitvami izpolnili željo članstva svojih organizacij.

Dne 8. novembra 1934 je bil v svečani dvorani Narodne Odrbane prvi sestanek in je bilo načelno sklenjeno, da se osnuje Savez nacionalnih organizacij v kraljevini Jugoslaviji. Na dveh naslednjih sežih 12. in 14. novembra so bila izdelana in na praznik našega Uedinjenja že tudi podpisana pravila Saveza, ki bodo te dni predložena pristojnim oblastvom v potrditev. Delo Saveza vodi vrhovni odbor, ki zaseda v prostorih Narodne Odrbane v Beogradu

Objave

Sokolska srea! Ker je prva naklada steklenih sokolskih rdečih srček — 200.000 komadov — že povsem razprodana, je Savez Sokola kraljevine Jugoslavije preskrbel še nadaljnjih 100.000 komadov. — Bratske župe (ediniče na žunam) naj takoj sporoče Savezu, koliko takih sokolskih srček naj se jim še pošlje. Posežite prido no njih, razmehajte jih tudi med ostalo občinstvo. Do Božiča mora biti za letna ta socialna akcija zaključena. zato pobihite! Zdravo!

Ljudska univerza, Peto predavanje, ki bo zadnje v tem semestru, bo izjemoma v torek 18. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Prevajal bo univ. prof. g. dr. Spektorski Evzen: O moderni državi. Tema je aktualna za vsakega. Velop prost.

Vajenski dom priredil pod okriljem ZKD jutri ob 19. uri predavanje o temi »Od Sušaka do Bojana«. Predavanje spremlja skionične slike. Govoril bo g. Viktor Pirnat, učitelj.

Sokolsko društvo Brezovica priredi v gasilnem domu 19. t. m. ob 20. uri predavanje. Predaval bo predavatelj ZKD g. Marjanovič Humbert, tašnik učiteljšča. o temi: »Kako vzdrževati ljubezen do države.«

Pri krojevalne tečaj za krojače in šivilje v Ljubljani priredi kr. banska urava pod vodstvom obrtnega učitelja g. Knaflja v začetku novega leta. Interesanti naj prigla-

Nenavadna eksplozija

Ribno, 15. decembra.

V Ribnem pri Bledu se je pripetila nenobčajna nezgoda, ki je domala zahtevala človeške žrtve. Gospa Francka Mencingerjeva, šivilja, je kakor običajno vsak dan napolnila pločevinasti ogrevač z vročo vodo, da bi pogrela pri njej stanujočemu vpkojenemu uradniku posteljo. Ogrevač je nato dobro zaprla in ga položila na štedilnik. Ker je ravno kuhala za obed in pripravljala oglje za likalnik, je močno kurila v štedilniku. Naenkrat pa je nastal pok. Ogrevač je para raznesla in njegove dele zagnala s tako silo v strop, da je nastala v njem luknja. Mencingerjevi pa je puhnila para naravnost v obraz in je sirota padla na tla, kjer je obležala nezavestna. Seveda je para napolnila tudi vso kuhinjo. Ko se je čez nekoliko časa gospa zopet zavedla, je le s težavo vstala in odprla vrata, da je para odšla iz kuhinje. Mencingerjeva ima obraz ves oparjen in tako zatekel, da le s težavo gleda. Pri padcu si je poškodovala tudi desnico, ki je do komolca vsa otekla ter jo le s težavo giblje. Ako bi bil dell ogrevača treščili v gospojno glavo, bi nedvomno obležala pri priči mrtva.

Mariborska kronika

Maribor, 16. decembra.

Zaradi zaprisege je bila za danes dopolne razglašena alkoholna prepoved, odpuvedane so bile vse druge dopoldanske prireditve in zborovanja, med drugim tudi kolearske tekme. Edina prireditve, ki je bila poleg zaprisege v ospredju današnjega dne, je bila prisrčna poklonitev šolske mladine v veliki unionski dvorani.

Most Velikega Beograda

Nj. Vis. knez-namestnik Pavel je slavnostno otvoril novi most, ki veže Beograd z Zemunom

Beograd, 16. decembra. AA. Danes dopoldne so na svečan način izročili prometu novi most kralja Aleksandra I. med Beogradom in Zemunom. Svečanosti so prisostvovali Nj. Vis. knez-namestnik Pavel s kraljevim namestnikom dr. Stankovičem, vsa kraljevska vlada, zastopniki diplomatskega zbora, člani narodne skupščine in senata, zastopniki občine s predsednikom Petrovičem na čelu, vsa kulturna društva in ustanove, korporacije itd. in velika množica prebivalstva.

Svečanost se je začela z nedeljskim obredom, ki ga je izvršil patrijarh Varnava ob asistenci velikega števila svečnikov. Nato je imel svečan govor minister za gradnje dr. Srkulj, za njim pa predsednik občine mesta Beograda Milutin Petrovič. Nato sta dr. Srkulj in predsednik Petrovič zaprosila Nj. Vis. kneza-namestnika, naj blagovolji izvršiti simbolno dejanje otvoritve mostu s tem, da prestrže trobarvni narodni trak, ki je bil razpet čez most.

Nj. Vis. knez-namestnik Pavel je v spremstvu namestnika dr. Stankoviča, ministra dr. Srkulja, prvega adjutanta generala Ječmeniča, predsednika občine g. Petroviča in drugih odličnih osebnosti pristopil in prerezal trak.

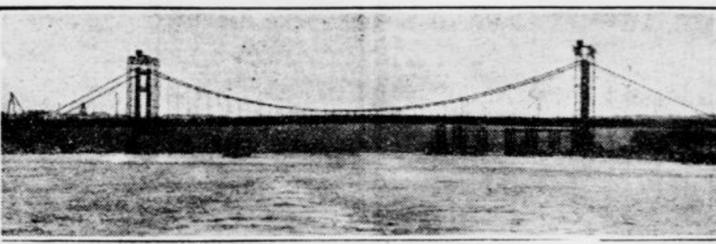
Navdušene manifestacije in vzkliki mnogostvelnega prebivalstva so sprejeli gesto Nj. Vis. kneza-namestnika, ki je odprla novo prometno žilo v Velikem Beogradu. Zbrane množice so navdušeno vzklikale Nj. Vel. kralju Petru II., kralju in namestniku in veliki Jugoslaviji.

Beograd, 16. decembra.

Dolgo je trajalo, nad tri leta, pa se sedaj naposled vendarle izroča prometu veliki most viteškega kralja Aleksandra I. Ureditelja, ki bo preko Save, tik nad njenim izlivom v Dunav, vezal stari Beograd s svojim novim 17. kvartom, Zemunom. »Jutro« je že toliko pisalo o tem znamenitem mostu, znamenitem po svoji gradnji sami, kakor po nepregledni vrsti okoliščin, ki so toliko zavleklo dovršitev te ne samo za našo prestolnico, temveč za vso našo državo tako važne prometne zveze, da pač ni treba več ponavljati podrobnih podatkov o njenih razmerah, gradnji in graditeljih. Most je sedaj izročen prometu in bo kmalu pozabljeno vse, kar je bilo vzrok, da nimamo te zveze že nad leto dni. Takoj po slovesni otvoritvi zdrče že z obeh strani čez most avtomobili in druga vozila, pa bo zvezan naš sever z jugom in naš jug s severom.

Most se otvori sedaj seveda le za vozovni promet in promet pešcev, ker beogradska občina še ni dovršila vsega, kar je potrebno za tramvajski promet med Beogradom in Zemunom, toda je tramvajski promet pač le krajevnega pomena, dočim vozovni poseza zelo občutno v gospodarsko življenje vsega ozemlja tostran Save in po njem tudi vse ostale države. Predvčerajšnjim, včeraj in danes pa so se vršila zadnja, vsekako najvažnejša dela pred izročitvijo mostu javnemu prometu. Vršile so se obremenitvene preizkušnje, ki naj bi pokazale, ali most v svoji gradnji odgovarja obim zahtevam sodobne mostovne gradbene tehnike, a ravno tako vsem posebnim, ki jih narekujejo krajevne razmere in potrebe.

Obremenitvene preizkušnje so se vršile pod vodstvom posebnega strokovnjaka, dr. Mirka Roša, profesorja tehnične visoke šole v Zürichu. Prvi dan so se nekoliko zakasnilo, ker je ponoči parobrod, ki je plul po Savi, z jabolko pretrgal električne žice merilnih naprav, ki so bile že pritrjene na mostu. Šlo pa je prvi dan za ugotovitev, koliko se upogne most ob smerni obremenitvi. V ta namen je vo-

zilo čez most pet največjih občinskih motornih škropilnic s približno 50 tonami vkupne teže. Kakor je ugotovl dr. Roš, se je most upogibal za 25 do 30 centimetrov, kar se mora smatrati za popolnoma normalen učinek. Zbirski strokovnjak je še dodal, da je most sgrajen po najnovejših izkušnjah in ugotovitvah mostovne gradbene tehnike. Gradivo samo pa je tudi najboljše kakovosti, kakor se uporablja pri največjih modernih mostovih tostran in onstran Atlantskega oceana.

Drugi dan se je vršila preizkušnja s največjo postopno in vsekupno obremenitvijo. V ta namen je prihajalo na most 700 konjenikov. Če se računata, da konjenik s konjem vred tehta povprečno 500 kilogramov, je bil most, ko je vsa ta konjenica stala na njem, obremenjen s 350.000 kg ali 350 tonami. Merjenje se je vršilo na sredi mostu in več drugih krajih in je konjenica štirikrat šla v koraku čez most, postajala, pa se zopet pomikala. 700 konjenikov je zavzemalo ravno polovico mostu in se je most občutno gibal, ko se je ta teža pomikala čezenj, kar je po strokovnjaški izjavi pri mostu, ki visi na verigah, odnosno kablkih, ne samo dovoljeno, temveč popolnoma naravno in potrebno. Merila so tudi drugi dan pokazala čisto normalno upogibanje mostu. Konjenica se je pomikala po mostu v vrstah po deset konj in most se je upognil za 13 centimetrov.

Včeraj zadnji dan preizkušnje, je šlo čez most 400 konjenikov, dvakrat v koraku, dvakrat pa v diru in se je most pod njihovo težo okoli 200.000 kg (200 ton) upognil za približno 10 cm. Merila se je tudi vzdržnost kablov. Dr. Mirko Roš je izjavil, da je izji preizkušnje zelo zadovoljiv. Natančneje preračunavanje pa bo trajalo dva do tri tedne. Tedaj se izve točni izid preizkušnje, katere je most prestal v vsakem pogledu kar najbolje.

Od danes dalje smemo torej brez strahu čez novi most iz Beograda v Zemun odsmo: zdaj se šele moremo prav sprehajati po Velikem Beogradu.

Nepopoljšljivi Madžari

Varaždin, 16. decembra. Č. Da se Madžari niso odrekli svojim aspiracijam do našega ozemlja, dokazuje najboljšje dejstvo, da so pričeli izdajati nov revizionistični list »Topolac«, pisan v našem jeziku in v duhu listov »Gričac« ter »Ustašac«. Kadar prihajajo naši dvolastniki na svoja posestva onstran meje ali pa plačevati davke madžarskim oblastem, ga jim povsod vsiljujejo. Razen tega so v Veliki Kanizi pri franciškanski cerkvi postavili nov spomenik Medjimurju, ki so ga odkrili zastopniki madžarske vojske in ki predstavlja vojaka, kako meče bombo proti naši meji. Prav tako bo v kratkem odkrit v Veliki Kanizi spomenik, ki je sedaj še zadelan z deskami. V ta spomenik so vklesana imena vseh občin v Medjimurju in Prekmurju ter bo slovesno odkrit na Veliko noč prihodnje leto.

Iz diplomatskega sveta

Beograd, 16. decembra. p. V Beograd je prispel egiptski poslanik na našem dvoru Omer bej, ki biva stalno v Atenah. V Beogradu bo ostal več dni. Prav tako je prispel v Beograd danski poslanik na našem dvoru Bering, ki ima stalno rezidenco v Bukarešti. Na krajši dopust je odšel iz Beograda albanski poslanik Rauf Fico.

Radijska razstava v Beogradu

Beograd, 16. decembra. p. Danes je bila v paviljonu Cvjetice Zuzorić otvorjena zelo uspeša radijska razstava.

Zagrebski in ljubljanski dijaki na Oplencu

Zagreb, 16. decembra. Č. Nocoj so odpotovali dijaki zagrebske in ljubljanske univerze na Oplenc v dveh vlakih, da se poklonijo grobu pokojnega viteškega kralja Aleksandra Ureditelja. Prvi vlak je odšel ob 22. z 800 dijaki zagrebske univerze, ob 23.19 pa so odpotovali ljubljanski dijaki. Dijaško delegacijo vodi univ. profesor in sokolski prvak dr. Laza Popović.

Zagrebski mestni proračun

Zagreb, 16. decembra. n. Novi proračun zagrebske mestne občine izkazuje dohodkov in izdatkov 127.254.759 Din ter je za 10 milijonov manjši od letošnjega.

ZBOR SLOVENSКИH PLANINCEV

Naš planinski parlament se je spet odlično obnesel

Ljubljana, 16. decembra. V dvorani Delavske zbornice je bila dopoldne redna glavna skupščina Slovenskega planinskega društva. Spet so zastopniki planinskih organizacij iz vse dravske banovine pretresali aktualna vprašanja svojega organizacijskega dela. Že v soboto zvečer se je v salonu pri Slamiču zbralo okrog 50 delegatov in funkcionarjev SPD, da na zaključnem sestanku pripravijo vse gradivo za skupščino samo. Zasluga te intenzivne priprave je bila, da je današnje zborovanje vprašanja na dnevnem redu, trajalo samo petdeset minut, da so bila vsa vprašanja rešena, kar je bilo za tako pomembno skupščino izjemno. Na skupščini je bilo zastopanih 14 podružnic iz 82 deležev. Imed predstavnikov občlastev so bili prisotni mestni svetnik dr. Fetteh kot zastopnik mestnega občlastva, inž. Božič za šumsko upravo, inšpektor Erjavce za železniško direktorato ter senator dr. Rožič in narodni poslanec Pustoslavšek.

Železnice pa obstoji nevarnost, da planinci izgube še dosegane ugodnosti. Pred kratkim je železniška uprava uvedla taksiranje objav za značilno vožnjo, kar napravija popust povsem iluzoren. Osrednje društvo in podružnice so živahno prirejale predavanja, gojile planinsko fotografijo ter literarno in znanstveno delo. Pograjati pa je treba, da osrednji odbor vključ ponovnim urgencam ni mogel od cele vrste podružnic dobiti statističnih podatkov o članstvu in mu od 19 podružnic manjkajo poročila o letošnjem stanju. Prav tako so nekatere podružnice precej nerodno obračunavale članske prispevke, tako da ima osrednje društvo izterjat nad 22.000 Din na zostankih, kar je v današnjih časih vsekakor precej občutna vsota.

Naša oblastva

tako banska uprava kakor šumska in železniška direktorata in druge instance, so delu SPD blagohotno naklonjene. Nekatere korporacije in mesta pa svojim planinskim društvom ne nudijo podpore, kakršne bi v sorazmerju s podporami, ki so jih deležna manj pomembna društva, smela pričakovati. Skupščina se ponovno obrne na vse odločujoče kroge s prošnjo, da uvidijo veliki pomen planinstva v nacionalnem, kulturnem in gospodarskem pogledu in da upoštevajo tudi številno moč planinskih organizacij. Posebno zahtevalo je treba izreči našim vojaškim oblastvom, ki so šla društvu povsod na roko. Ž željo, da bi planinci tudi naprej vztrajali pri svojem delu in pridobili še novih sodelavcev, posebno iz krogov naše mladine, je predsednik zaključil poročilo, ki ga je skupščina sprejela z živahnim odobravanjem.

„Planinski vestnik“ in drugo

Nato je dr. Brilej na kratko poročal o Planinskem vestniku, ki ima 2050 (t. j. dobra četrtina vseh članov SPD) plačujočih

člankov, kar je vsekakor lepo število, če pomislimo, kako druga za drugo ugašajo v tem času gmojne stiske druge revije. Samo v zadnjem letu je število naročnikov Planinskega vestnika zraslo za okrog 600. V debati, ki je sledila, je narodni poslanec Pustoslavšek sprožil predlog, da bi moral biti vsak član SPD obenem naročnik vestnika. Predlog sicer ni prodir, naročeno pa je bilo odboru, da se pozanima za stroške, ki bi jih znašala naklada 8000 izvodov. SPD bo v vsakem primeru storilo vse korake, da se število naročnikov »Planinskega vestnika« dvigne, kar mu bo pri odlični kvaliteti glasila brez dvoma tudi uspelo.

Dr. Brečelj je v poročilu o organizaciji reševalnega fonda poudarjal, da je treba reševalno službo v marsičem še izpopolniti. Predvsem je nujno treba poskrbeti za zdravniško službo tam, kjer SPD nima koč. Nato je dr. Hrašovec iz Celja predlagal, da skupščina odobri novi statut, ki so ga že na včerajšnjem sestanku dobila pretrajati v debati, ki je trajala 4 ure. Novi statut, ki ureja razmerje med osrednjim društvom in podružnicami in duhu, v katerem se je delo SPD razvijalo že vse zadnji dve leti, je bil sodoben in z odobravanjem sprejet. Potem ko je bilo še izlesovano, da znaša prispevek, ki naj ga plačujejo podružnice osrednjemu društvu za upravo, 2,50 za člana, k čemu je treba pribiti še 50 par za jugoslovensko zvezo in 50 par za slovensko asociacijo, so bili ponovno izvoljeni vsi dosedanj poverjeniki in namestniki poverjenikov podružnic, ki pridejo za prihodnje leto v širši osrednji odbor. Prav tako so ostali na svojih mestih nadzorniki, njih namestniki in delegatje za Zvezo planinskih društev Jugoslavije. Med raznočetostim je bil stavljen samo predlog, naj SPD svoje partice, ki leže v Julijskih Alpah onstran italijanske meje in od katerih društvom nima nobene druge koristi, kakor da davek plačuje od njih, prota. Zbor je dal osrednjemu odboru pooblastilo, da ta predlog izvede, kakor je bilo od polidvajsetih skupščina zaključena.

Komemoracija

Predsednik dr. Pretnar se je v nagovoru epinomialno smrti Viteškega kralja, ki so ga naše planine navdajala s toliko ljubeznijo, da je ure svojega najtežjega dela za državo in narod in najljepše ure svojega oddiha najrajši prebil v objemu naših gor. Planinci so videli v njem urmšenitve našega hrepenenja po nacionalni osebnosti, za katero je ravno slovensko planinstvo od vsega početka doprineslo težke žrtve, ko nam je hotel val germanizacije in italijanizacije urediti najlepše predele naših gor. Doležni svoji sveti zaoblubi, da bodo čuvali Jugoslavijo, izražajo slovenski planinci svojo globoko ljubezen in zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II. Po tej svečani komemoraciji in zaoblubi, ki so jo vsi zborovalci poslušali stoje, so bile sprejete še vdanostne brozavke Nj. Vel. kralju in knezu namestniku in pozdravna brozavka ministru za telesno vzgojo dr. Anželjelinoviču. Prav tako je zbor izrekel svoje pozdrave banu dr. Marušiču in pomočniku banu dr. Pirkmairju, ki sta zmerom kazala veliko razumevanje za naše planinstvo.

Kongresi

V izbrnem poročilu se je predsednik dr. Pretnar dotaknil nato najprej važnih mednarodnih planinskih kongresov. 30. avgusta je v Ljubljani zborovala Asociacija slovenskih turističnih društev in pri tej priliki so naši planinci z uspehom afirmirali slovensko in jugoslovensko planinstvo pred slovenskimi brati. Kongresa mednarodne unije planinskih društev in Ponomirski se je za Jugoslavijo udeležil dr. Tuma, ki je za našo zvezo predložil resolucijo o vračanju nomenklature in literarnih odsekov in predlog o ureditvi voznih olašev za planince v raznih državah. Podrobneje se je predsednik bavil tudi s kongresom Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije v Skoplju v septembru, a katerim je bila združena množična manifestacija planinstva iz cele države.

Število članstva

je v tekočem letu pri osrednjem društvu zraslo od 3080 na 3518, podružnice pa so deloma nazadovale (Celje, Maribor, Mežica, Novo mesto, Trbovlje), med tem ko je podružnica v Slovenjgradu zrasla od 102 na 128. Vključ delnemu nazadovanju pa se lahko reče, da se celotno število članstva, ki je lani znašalo 7727, giblje letos okrog 8000. Koš ima osrednje društvo s podružnicami 52. Lani so prirasle še kočve v Krnici, Robjekov dom na Begunjski in kočva na Smrekovcu. Obisk vseh koč je lani znašal skupno 86.741. Od te številke odpade na Jugoslovence 80.282 potem na slede po vrsti Avstrijci, Čehoslovanci, Nemci, Italijani, Angleži, Francozi, Rusi, Poljaki, Bolgari, Rumuni in druge narodnosti. Društvo je v splošnem razvijalo zadnje leto živahno delavnost, ki pa je precej trpelo od težke finančne krize. Vključ dejstva, da obisk ni padel, so dohodki od koč zaradi štednje in manjšega konzuma znatno padli. Tudi podpore, ki jih je SPD dobivalo prejšnje čase od državnih in samoupravnih oblastev, so se izdatno skrčile.

Uredba o zaščiti markacij

ki je lani izšla, je mnogo pripomogla do reda in enotnosti v znanovanju potov. Osrednje društvo je pričelo urejati evidenčne markirane potov in steza in gradbeni odsek je v ta namen doslej rejonalir Julijske alpe, Karavanke in Kamniške planine na več okolišev. V zemljevidu se bodo čim točneje zaznavale vse zaznovane poti, vodila pa se bo tudi evidenca takšnih steza, ki bi jih bilo potrebno še treba markirati. Pozimi so vse ednice SPD pokazale živahno delavnost na polju zimske alpinistike in smučarstva, v osrednjem društvu in tudi po podružnicah pa so se ustanovili alpinski odseki, ki naj bi v svojem okviru gojili plezalstvo in prirejali alpinistična in znanstvena predavanja. Vprašanje mladinske organizacije se je doslej rešilo tako, da se za dijake, ki hočejo gojiti planinstvo, vpeljejo posebne legitimacije, ki bodo prikličene njihovim ferjalnim knjižicam. Samo ferjalci s temi legitimacijami bodo uživali ugodnosti po kočah SPD. Prav tako so vršijo priprave tudi za pritegnitev obrtne in trgoveke mladine planinski organizaciji. S posredovanjem zveze se je SPD v zaključnem letu potezalo za olajšanje na železnici, spričo težkega finančnega položaja državnih

„Planinski vestnik“ in drugo

Nato je dr. Brilej na kratko poročal o Planinskem vestniku, ki ima 2050 (t. j. dobra četrtina vseh članov SPD) plačujočih

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 16. decembra.

Lilo je danes. Lilo ves dan in po vsej banovini. Vremensko poročilo pravi: Glavni ciklon vlada nad Veliko Britanijo, sekundarni nad severno Italijo, oba ustvarjata oblačno, deževno in mestoma burno vreme v zapadni in južni Evropi. Visoki pritisk je le še nad evropsko Rusijo. V Jugoslaviji oblačno in deževno vreme na zapadnem, severozapadnem in južnem delu države. Mestom oblačno je v ostalih delih države. Močan veter široko gospodari nad Primorjem, zmerna košava nad Podonavjem. Vremenska napoved za 17. december je: oblačno, mestoma burno vreme z dežjem posebno v zapadnih in severozapadnih krajih.

Predavanje o Bolgarski v „Soči“

»Soča« je imela v soboto predavanje o Bolgarski in o turneji naše Glasbene Matice po tej bratski zemlji. Dvorana pri »Luzcu« je bila natačena in nad sto ljudi se je vrnilo domov, ker ni bilo več prostora. Predavatelj g. ravnatelj Mahkota je s svojim pomočnikom pri skioptikonu imel izredno smolo, ker je počela svetilna zarnica in aparat in s tem oropala rodoljubne poslušalce vseh 100 skioptičnih slik. Predaval pa je kljub tej nezgodi in nam podal jasno zgodovinsko in zemljepisno sliko bratske zemlje. Govoril nam je presrečno o njenih naravnih lepota in dobrotah, o prosveti in krasoti naše jugoslovenske (tudi bolgarske) pesmi, da smo ga Sočani in naši prijatelji nagradili z lepim aplavzom.

Enako pozornost so poslušalci posvetili predavanju gospoda Ivana Jelacina, predsednika zbornice za TOI, ki je s svojo simpatično govorniško spretnostjo popolni kulturni in politični, a posebno še gospodarski in socialni pregled naše bratske države Bolgarije. Z njegovimi res lepimi in zanimivimi izjavami je mnogo pridobilo jugoslovensko bolgarsko zbliznanje, kar je bil tudi namen našega odličnega in pretzkušnega gospodarstvenika, ki je tudi podpredsednik Jugoslovensko-bolgarske lige v Ljubljani. Sočani so hvaliležni obema predavateljema, katera so prosili, da v tej zimski sezoni še olepšata svoja izjavljanja s skioptičnimi slikami vseh najlepših krajev in mest, ki nam dajejo toliko zlatih nad v veliko jugoslovensko močnost in bratsko edinstvo od sinjega Jadrana do črnega morja, od Tiltanta do Varne... Vsem pa ključemo: »Na svidenje pri prihodnih manifestacijah bratske popolnne jugoslovenske ljubezni!«

Naš etnografski muzej

Predhodna otvoritev Grebenčeve narodopisne zbirke v Narodnem muzeju. Pičilo število povabljenih gostov je bilo ob 14. uri priča izredno važnemu dogodku za našo domačo kulturo. Na hodniku v prvem nadstropju Narodnega muzeja je namreč profesor O. Grebenc namesto odsotnega ravnatelja Mola provizorno otvo-

ril na novo urejeno razstavo svoje etnografske zbirke, ki je, kakor znano, prešla v last Narodnega muzeja. Zbirka, ki je pregledno nameščena v vrsti visokih vitrin in deloma na vmesnih stenah, je izredno bogata ter je kljub tesno odmerjenemu prostoru urejena zelo pregledno in okusno. Slovenci smo se s to prelepo kolekcijo postavili dostojno ob stran ostalim že obstoječim jugoslovenskim etnografskim zbirkam v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Splitu.

Najrazglednejše panoge domačega umetno-obrtnega udejstvovanja iz davno preteklih časov do današnje dobe so s to znamenito zbirko odslej dostopne širokemu občinstvu, predvsem pa interesantom iz krogov umetnikov, znanstvenikov, obrtnikov, šolnikov in učencev iz raznih zavodov. Ni dvoma, da bomo kmalu opazili vpliv te zbirke pri praktičnem ustvarjanju sodobne umetnostne obrti. Vsa kolekcija izžareva resnično domačnost ter se v tem smislu ugodno razlikuje od drugih zbirk, ki sicer prikazujejo ustvarjalno delo v Sloveniji, ne pa dela, ki so ga izvršili Slovenci. V tem pogledu smemo pripisovati Grebenčevi zbirki — če je dopuščena primera med kmečkim delom in delom umetnikov-skrokovnjakov — večjo važnost za spoznavanje naše kulturne preteklosti, nego jo imajo umetnostne zbirke.

O vsebini zbirke, ki nazorno prikazuje razvojno pot ustvarjanja na poprišču lesne, kovinske, kamene, slikarske, keramične in tkaniške domače obrti, bodo gotovo izbrčno poročali poklicani strokovnjaki. Omejujemo se za danes le na kratko poročilo o predhodni otvoritvi. Po uvodnih besedah marljivega zbiratelja in prvaka na polju propagande za gojitev domače umetnosti, predsednika »Probuđec« profesorja O. Grebenc, se je s prisrčnimi besedami odzval g. stavebnik Ogrin, ki je izrazil nado, da bo zbirka postala integralni del obrtnega muzeja ter da bo kot taka služila za podlago za ustvaritev bodoče slovenske domače umetnostne obrti. Njegovim čestitkam zbiratelju Grebencu, ki si je s svojim delom postavil spomenik za vse bodoče čase, so se pridružili vsi navzočji ter so si nato natančno ogledali razstavljene predmete pod vodstvom g. zbiratelja.

Oficielna otvoritev se bo zaradi zimsketoga časa vršila 1. maja 1935.

Mortuos plango...

Rudarski glavar inž. Strgar na zadnji poti

Sredi najhujšega naliva je danes naš prvi rudarski glavar inž. Vinko Strgar nastopil svojo zadnjo pot. Kljub dežju se je pred hišo žalosti v Gradšču 8 zbrala ob 16. ogromna množica pokojnikovih prijateljev, znancev in stanovskih tovarišev, prišlo so deputacije rudarjev iz vseh krajev Slovenije s zapori in godbami, a prestanjo so prihajali tudi še nosilci krasnih vencev — en sam veliki dokaz, koliko simpatij je pokojnik užival v naši javnosti.

Ob 16. so oo. frančiškani blagoslovili krsto ob vhodu v vežo, nato se je od služnega pokojnika v pietete polnih besedah poslovil univ. prof. inž. Pehani, naglašujoč izredne zasluge pokojnega glavarja za razvoj slovenskega rudarstva, kakor tudi rudarske industrije, njegovo delo v združenju inženjerjev kakor tudi njegovo odlično nacionalno prepričanje. Poslovil se je od rudarskega tovariša z rudarskim pozdravom »Srečno!«. Rudarski otket iz Trbovelj je zapel Adamičev »Rudarsko pesem«, za njim pa Akademski pevski zbor žalostnogo »Človek glej«. Takoj nato se je začel ponikati veličasten žalni sprevod, kakršnega Ljubljana že nekaj let ne pomni. Na čelu sprevoda so nosili križ in zastavo, sledili so nosilci vencev, njim pa pevci iz Trbovelj, nato rudarska godba iz Trbovelj v črnih krojih. Za godbo so se razvrstili

rudarji s zapori iz Trbovelj, s Jesenic in iz Mežice in rudniški uradniki in nameščenci v svojih slikovitih krojih s prizganimi svetilkami v rokah, sledili so jim montanisti in drugi akademiki.

Za vozom z duhovniki je stopal rudar v kroju, ki je nosil na blazini pokojnikova odlikovanja, a ob dvoprežnem vozu s krsto so na vsaki strani tvorili po štirje rudarji v krojih s prizganimi svetilkami časten špalir.

Za krsto so se razvrstili ožji sorodniki, predstavniki rudarskega glavarstva, TPD, univerze, banovine in raznih uradov ter številni drugi pogrebci, ki so ga spremlili prav na pokopališče k Sv. Križu. Pred viaduktom se je pogreb ustavil in otket iz Trbovelj je še zapel žalostnogo »Poljana tožie, nato pa je krenil sprevod na pokopališče, kjer so se od pokojnika v toplih besedah poslovili njegovi ožji prijatelji.

Metod Brezigar †

Danes ob 13.30 je v Križah pri Golinju župnik g. Hartman blagoslovil krsto s truplom prerano umrlega uradnika Poštne hranilnice v Ljubljani g. Metoda Brezigarja. Nato so krsto naložili na avtofurgon Mestnega pogrebnege zavoda in jo prepeljali v kapelico pokopališča pri Sv. Križu, kjer so bili že zbrani ožji sorodniki, številni znanci in prijatelji, da ga spremlijo na njegovi zadnji poti. Pogreba so se udeležili tudi minister dr. Albert Kramer s soprogom, predsednik konzorcija »Jutra« g. Ribničar, direktor Poštne hranilnice dr. Vidmar in številni drugi, a polnoštevilno je bilo zbrano tudi uradništvo Poštne hranilnice, ki mu je bil pokojni drag tovariš. Počivaj v miru, blaga duša!

Ivan Krivic †

Ob istem času ko je nastopil zadnjo pot inž. Vinko Strgar, so pokopali tudi

uglednega ljubljanskega trgovca Ivana Krivica. Pogreb se je vršil izpred mrtvaške veže hiralnice sv. Jožefa. Blagoga pokojnika so poleg bridko prizadetih svojcev spremlili zlasti številni njegovi trgovski tovariši; a častno je bilo zastopano tudi uradništvo Mestne hranilnice z ravnateljem Pretnarjem na čelu. Pogreb je pokazal pokojnikovo priljubljenost kakor zlasti tudi tovariško vzajemnost ljubljanskega trgovstva.

Ivan Milohojca †

Dne 15. t. m. je po kratkem bolehanju preminil vpokojeni finančni nadsvetnik g. Milohojca Ivan. Rojen je bil l. 1865. v Komendi pri Kamniku. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, juridične študije pa na Dunaju. L. 1895. je vstopil kot koncipient v pisarno dr. Schmidingerja v Kamniku, dve leti kasneje pa je prestopil v državno službo k finančnemu ravnateljstvu v Ljubljani, kjer ga je tudi zatekla upokojitve kot načelnika pristojbinskega oddelka.

Med svojimi tovariši in podprejnim uradništvom je bil cenjen kot odličen strokovnjak in moč plemenitega značaja. Pred vojno se je tudi uveljavil v ljubljanskem občinskem svetu, kjer je bil več let načelnik finančnega oddelka in v mestnih gospodarskih podjetjih, m. dr. v Mestni hranilnici ljubljanski, kjer je bil preko decenija član ravnateljstva, nekaj časa pa tudi posledični ravnatelj.

Ob koncu vojne je neozdravljivo zbolel na obeh; zaradi te bolezni je stopil l. 1923 v pokoj. Jesen svojega življenja je preživel na svojem posestvu v Kamniku. Smrt plemenitega moža in blagoga očeta obkrojuje soproga Marija in družini hčerke Klavdije in sina Baldomira.

Časten mu bodi spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

Prisega rezervne vojske

Ljubljana, 16. decembra.

Danes se je zgrnila v Ljubljano prava »črna vojska«. Že od ranega jutra so bile ulice nenavadno žive. Z vseh strani so prihajali vojni obvezniki naše rezervne narodne vojske, da položijo prisego zvestobe nasledniku Viteškega kralja Ureditelja, Nj. Vel. kralju Petru II. Za zbirališče je bilo določeno letno sokolsko telovadišče v Tivoliju. Od 8. dalje so korakale kolone za kolono pri glavnem vhodu na telovadišče, ki je bilo že kmalu po 9. skoro nabito polno. Iz ljubljanske okolice so prihajali obvezniki v vzornem redu pod vodstvom predsednikov in odbornikov posameznih občin.

Na telovadišču so se zbrali k svečani prisegi oficirji vojnega okrožja in poveljniki vseh ljubljanskih edinic. Nastopila je tudi častna četa s polkovno zastavo. Častno četo so tvorili po en vod pešadije, kolesarjev, planincev in topničarjev. Na vzvišenem prostoru je bil oltar, po telovadišču pa so bili razmeščeni zvočniki. Na žalost pa je že jutraj pričelo deževati in je polagoma rosilo vse dopoldne, proti poldnevu pa se je baš za časa prispege vtila prava ploha. Kljub vsemu pa je bilo razpoloženje »črne vojske« odlično. Le nekateri, ki so do gležnjev stali v vodi, so malo godrnjali.

Ob 11. je prispel na telovadišče poveljnik dravske divizije general Cukavac s svojim štabom. Sprejel je raport in pregledal zbrano rezervno armado, pozdravivši jo z gromkim »Pomozi Bog, junaci!« Krepko so odgovorili rezervisti: »Bog ti pomogao!« Nato so svečeniki rimskokatoliške, pravoslavne in muslimanske veroizpovedi opravili kratke molitve, nakar je vsa zbrana množica svečano prislega. Po prispegi je imel general Cukavac na rezerviste lep nagovor, v katerem je najprej poudaril pomen vojaške zvestobe, nato pa je v zanosnih besedah orisal veličasto delo pokojnega kralja Ureditelja, poudarjajoč, da je naša narodna vojska z vso dušo sprejela njegovo poslednjo oporoko: »Čuvajte Jugoslavijo!« To sporočilo blagopokojnega kralja bo vojska zvesto izpolnjevala, pa naj pride, kar hoče! Enako zvesto bo sledila tudi svojemu novemu vrhovnemu poveljniku, Nj. Vel. kralju Petru II. Svoj lepi govor je g. divizionar zaključil s počastitvijo spomina velikega kralja Ureditelja in s pozivom, naj vojni obvezniki potrdijo svojo vdanost s trikratnim vzklikom »Živel Nj. Vel. kralj Peter II.« Ogromna množica se je navdušeno odzvala temu pozivu.

Prvotno se je spontano pojavil in z odobravanjem sprejel predlog, da bi po prispegi priredili manifestacijski pohod po mestu, toda zaradi vedno hujšega naliva so morali ta načrt opustiti, tisočgla množica pa se je mirno in dostojno razšla. Proti poldnevu se je v mesto valila vsa množica, ki so jo cenili na najmanj 17.000 duš. Po-

lagoma se je vsa ta armada razhajala, še do poznega večera so nekateri ostali v ljubljani Ljubljani.

Maribor, 16. decembra.

Mesto brez moških je bil Maribor v današnjih dopoldanskih urah, ko se je za našo tezevsko večbališču vršila prispega vojaških obveznikov, rojenih v letih 1885 do 1914. Priseglo je 16.000 moš, in sicer iz okolice 9.500, iz mesta pa 6500. Rez. častnikov je priseglo 65. Impozantna množica. V jutranjih urah so prenapolnjeni avtobusi dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov. Slika na tezenskem večbališču je nudila veličasten pogled na močeno taborišče vojnih obveznikov, ki so pred polkovno zastavo in častno četo mariborske pešpolka prisegli zvestobo novemu ljubljenu kralju Petru II. Obenem pa je današnji vojni zbor pomenil priznanje vsem, ki so imeli nalogo, da organizatorično brezhibno pripravijo vse potrebno za čim gladkejši potek te vojaške slovesnosti. Zaprige sta dovažali vedno nove množice, iz okolice so prihajale v mesto skupine vojnih obveznikov.

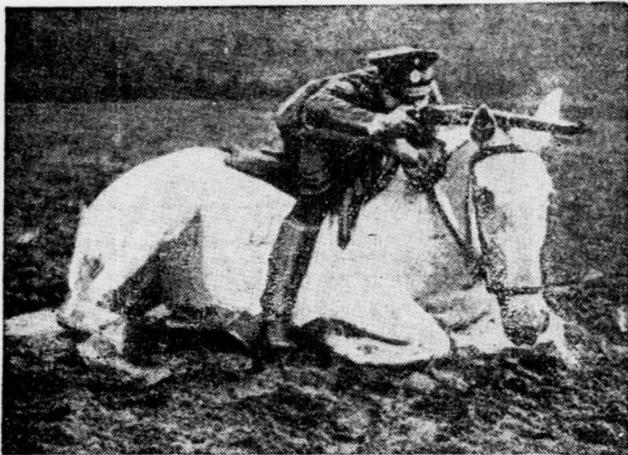
Dogodki po širnem svetu

Spomenik kralju-letalcu

Takole častijo Belgijci spomin svojega lani umrlega kralja Alberta I. Odkrili so mu spomenik kot letalcu na letališču v Evereju

Nemška policija na konjih

Nemška Landespolizei ima po poročilu francoskega poslanca Archimbauda 100.000 članov, med njimi tudi konjice, ki zna zelo spretno manevrirati

Pogreb Poincarejeve vdove

Štirinški spreved gospe Henri Poincarejeve, vdove po slavnem francoskem matematiku

Pogum predstavnikov „tretjega carstva“

V Nemčiji, kjer trka nemila zima na vrata, so imeli pred hotelom Adlonom v Berlinu prošlo nedeljo nenavaden prizor: ministralni predsednik Göring in propagandni minister dr. Göbbels sta s pušicami v rokah nabirala milodare za ublažitev delavske bede. Seveda je bilo njuno »sberačenje« samo pogumna agitacija za režim, ki stoji zaradi svojih nekdanjih objub pred težavnimi socialnimi problemi v dejanski politiki

Dva Napoleona na Elbi

Na otoku Elbi snemajo tačas dve verziji filma iz Napoleonovega življenja. Napoleona predstavljata dva igralca: Werner Krauss in Corrado Racca, ki ju vidimo na sliki med odmorom

Po smrti odlikovana reševalka

Letos v avgustu sta se kopali pri Royannu v Franciji sestri Moreaujevi. Pri kopanju je mlajša sestra prišla v takšen položaj, da ji je grozila smrt. Starejša sestra Genevefa je planila za njo v vodo, pri tem pa jo je prijel krč in je sama utonila. Zdaj jo je francoska vlada za pogumen čin odlikovala s srebrno svetinjo za reševalce

Profesor in dijaki

Angleški vseučiliški profesor medicine John Baiting je neki dan pred predavanjem napisal na tablo: Profesor Baiting sporoča svojim slušateljem, da je imenovan za telesnega zdravnika Nj. Vel kraljuč, in je nato odšel iz predavalnice. Ko se je spet vrnil, da predava je videl, da so dijaki pod njegovo sporočilo napisali: »God save the King (Bog obvaruj kralj)«. To so besede iz angleške himne.

Stare samice vzrok zdravega angleškega naroda

Sloviti fiziolog Huxley, ki je živel v 19. stoletju, je nekoč izjavil, da se mora Angleška samo starim samicam zahvaliti, da ima tako zdrav narod, in sicer iz nastopnega vzroka: Človek dobi v veliki meri svojo moč od uživanja volovskega mesa. Vol uspeva najboljšje tam, kjer rase detelja. Detelja potrebuje žuželke, zlasti čmrlice, da se dobro razvija. Največji sovražnik čmrlov je poljska miš, največja sovražnica teh miši pa je mačka. Ker pa je mačka najljubša žival starih samic, gre pač vsa hvala le tem, da je angleški narod tako čil, čvrst in zdrav.

Klepar v vodnjaku Tragedija angleškega obrtnika

Ti dni se po zadnjih vesteh bori ves oddelek vojaštva z množštevili drugimi pomočniki, da bi rešil iz groznega položaja angleškega kleparja O'Learyja, ki se je spustil v globok vodnjak neke vasi v bližini Dublina, da bi nekaj tam popravil, a ga je v globini 16 m zasul zemeljski plaz. O'Learyjev pomočnik je ob nesreči ta koj pozval vaščane na pomoč, ki so pa mogli nesrečniku osvoboditi le glavo in ramena. Ostalo telo je v peščenih masah, na katere se še vedno usadajo majhni plavovi. Razen tega so se morale nesrečnikove noge zatakni na lestev, na kateri je stal, kajti ko so poskusili, da bi ga izvlekli z

vrvjo, je kričal od bolečin, ker noge niso hotele popustiti. Ker je v vodnjaku zelo slab zrak, mu dovajajo kisik po gumasti cevi in ko so mu osvobodili roke, so mu poslali v globino tudi živeža.

Oddelek pionirjev koplje z vso vneto stranski rov, da bi prišli tako do ponesrečenca in ga rešili. Po zadnjih vesteh so bili kopači le še poldrug meter od njega, toda nesrečnež je že tako oslabil, da izgublja zavest in ne more več govoriti. Le od časa do časa še potegne za vrv, ki so jo spustili do njega, kar je znamenje, da še živi.

Aparat za merjenje spanja

Dr. Donald A. Lard s svojim aparatom, ki meri spanje človeka od trenutka, ko zaspi pa do prebujanja

Zakrknjen samec do zadnjega

Ko Jeremija Benthley še ni bil angleški ministar in ko je bil še mlad možak, se je hotel oženiti. Vendar ni imel sreče. V desetih letih je snubil osem mladih dam, a prav tolikokrat je bil zavrnjen vzlic temu, da je bil prav čeden fant in premožen. Podoba je, da ga je tolik neuspeh prepričal, da je zanj najboljše, če ostane samec. In res je moral samsko življenje smatrati za najboljše, zakaj ko je umrl in zapustil lepo premoženje, je v oporoki bilo določeno, da se vse premoženje razdeli na devet delov. Vsaka tistih med tem že osivelih dam je dobila en delež v zahvalo, da so ga v mladosti odbile kot snubca; deveti del pa je dobil njegov osebni služabnik, ker je dolga leta zavračal vsak ženski obisk v njegovi hiši.

Smrt češkega figuralnega slikarja

Te dni je umrl v Pragi po dolgem trpljenju znani češki figuralni slikar in grafik Hugo Boettinger, ki je signiral svoje risbe z imenom dr. Desiderius. Umetnik je dosegel 54 let. Javnosti je bil znan posebno po svojih posrečenih karikaturah in kot časopisni ilustrator.

I V E E R I

Noben tiran naj si ne domišlja, da je »gospodujoča čuda«. Vsak tiran je samo hlapčevska čud z obrnjenimi predznaki. Vsak resnični plemenitnik duha in svobodno rojeni ima samo ob sebi umeven respekt pred pravico vsakega bitja do semnodločbe in ne bo nikoli zapadel niti akni-

Dvanajst jih je, izvoljena pa bo samo ena

Dvanajst tekmovalk na kraljico rožnega sumirja v Pasadena (Kalifornija)

Sportna nedelja

Kaj bo v Atenah?

V Parizu nismo uspeli

V razburljivi tekmi smo izgubili tekmo proti Francozom, ko smo že vodili z 2:1 — Naša reprezentanca odpotuje jutri v Atene

Partiz, 16. decembra.

Na krasnem igrišču Parc de Prince se je danes odigrala pred 40.000 gledalci mednarodna tekma med francosko in jugoslovensko reprezentanco. Tekmi so med drugim prisostvovali francoska ministra Pietri in Queille, naš poslanik v Parizu Spalajković, naš vojaški ataše general Mihajlovič, pred-

sednik File g. Rimet, zastopnika JNS inž. Miodragović in tajnik Milovanović. Današnja tekma je bila četrt službeno srečanje med obema reprezentancama. Po današnji zmaji Francozov imata Francija in Jugoslavija po dve zmagi in po dva poraza. Goldiferenca je 9:8 v korist Francije.

vratarju zelo ranljivo točko, pa so streljali iz vseh pozicij in domala vsak strel na gol, če je le bil prav usmerjen, je običjal. Nепrestan dež je tla popolnoma razmočilo, tako da je bila ta tekma s te strani pač najbolj neregularna v vsem letu. Razume se, da je igra pri tem močno trpela in da ni mogla niti od daleč nalikovati regularni borbi. Zmagalo je vztrajnejše in rutinarnejše moštvo, izdatno zmaga pa je povzročil predvsem vratar, ki je bil najmanj sposoben igravec na terenu.

Belo-zeleni so spočetka igrali predvsem taktično. Pustili so tudi nasprotnikovu napadu, da se malo razvije, nagli sunki v razredčeno nasprotnikovo obrambo so potem običajno končavali s pozitivnim rezultatom. V drugem delu igre so pa Svobodasi vse svoje napore osredotočili na obrambo, in tedaj se ni dalo od blizu skoro nič več doseči. Score so povisovali strelji od daleč, ki so po vrsti gladko pasirali vratarja. Moštvo se je potrudilo, da si pribori čim najboljši rezultat, saj bo o prvem mestu čez zimo odločil količnik. V tem prizadevanju so bili vsi enako požrtvovalni in delavni, od obrambe, ki ji je bila dolžnost, da drži negativno stran razmerja čim manjšo in ki je v svojem delu dobro uspela, preko krilcev, ki so ne samo dobro povezali poedine dele v celoto, temveč tudi sami posegli v delo napada ter uspešno streljali na gol, pa do napada, ki je izkoristil prav vsako pozicijo. Uspeh teh prizadevanj je 13:1.

Svobodasi niso po pokazani igri zaslužili tako bridke usode. Vsaj v polju niso bili toliko inferioren nasprotnik. Utegnili so tudi v prvem polčasu precej paralizirati nasprotnikovo premoč in za cele presledke igre odpreti. V napadu pa so bili prešibki, da bi izkoristili par situacij, ki so se jim nudile. Le na samem začetku je en prodor uspel. Boljši so bili v obrambi, v kateri sta se branila zelo energično in uspešno borila. Ni njuna krivda, če je vratarju le izjemoma uspelo držati kako žogo. Deloma sta zadovoljila tudi levi in srednji krilec. Na suhih tleh nemara ne bi bilo moštvo dopustilo, da bi prišlo do tako katastrofalnega rezultata.

Ze uvodne akcije so napovedale obilen blagoslov. Score je otvoril Slapar, takoj zatem je Zelinsk izravnal. Nato je Doberlet pretvoril enajstko, in posledje je začelo število golov na ilirijanski strani naraščati. Tretji gol je zopet dosegel Doberlet, ki je z glavo poslal letov center v mrežo, avtor četrtega je bil Pikič, petega zopet Pikič, potem je šestega za spremembo zabil Slapar, a zadnjega v prvem polčasu Iec.

Potem so se Svobodasi nekaj časa uspešno branili. Šele prosti strelj so jih zopet premagali. Prvega je streljal Pogačnik, drugega Doberlet, potem je Unterreiter opalil od daleč in vratar je tudi ta strel spustil. Naposled je še napad kombiniral tri komade in je vse tri zabil Pikič. Proti koncu je bila igra že bolj podobna oni med mačkami in miško.

Kljub izredno slabemu vremenu je igri prisostvovalo 200 gledalcev. Sodil je gosp. Cimperman.

Rapid : Maribor 5:0 (2:0)

Maribor, 16. decembra. Danes se je na igrišču Rapida odigral takozvani mariborski derby, za katerega je bilo precej zanimanja. Kljub skrajno slabemu vremenu, deževalo je ves popoldan, se je nabralo 700 gledalcev.

Rapid: Kosem, Barlovič, Antolčić, Fučkar, Seifert, Golinar, Heller, Bäuml, Prinčič, Klippstätter, Pišof.

Maribor: Koren, Korent, Najžar, Kirbiš, Gomolj, Herman, Jurgec, Privršek, Končič, Dušan, Miloš.

Tekma je nudila mnogo napetih momentov. Poudariti je treba, da je potekla v splošnem zelo fair. Rapid se je izkazal kot zelo močno borbena moštvo. Od starta do konca je moštvo pojmovalo svojo nalogo z najresnejše strani in čeprav je rezultat po poteku igre previsok, se lahko reče, da je svojo zmago z doseženim rezultatom povsem zaslužil, toliko je bila njegova igra v premoči nad SSK Mariborom. Le dejstvu, da napad ni bil preveč pri strelu, se je zahvaliti, da Koren kljub temu ni bil prezaposlen, pač pa je imela obramba Maribora s tem razpoloženim napadom obilo in preobilo posla. Ožja obramba Rapida je bila steber moštva. Zlasti oba branilca sta bila sigurna in močna. Halfi so dominirali na polju. Zanesljivi in sigurni v obrambi, pa prav tako koristni v podpiranju napada. Odlična je bila zveza med sredo in napadom. Zlasti se je odlikoval Fučkar, ki je znal dobro izkoristiti svoje krilo. V napadu sta kljub njegovi znatni homogenosti dominirala dva napadalca, Prinčič kot srednji napadalec in Bäuml kot desna zveza. Oba odlična tehničarja in prevdarna taktika ter do konca nenadkriljivo marljivo. Izmed ostalih je bil morda Klippstätter najbistrejši mož napada, pač pa je bil zelo nevaren Pišof. Vsemu napadu je manjkalo samo odličnejših strelcev, pa bi moštvo doseglo proti Mariboru rezultat, o katerem se mu niti sanjati ne bi moglo.

Maribor je predvajal povsem nemogočo igro v glavnem je krivec mizerne igre izredno slaba srednja vrsta, ki ni bila niti defenzivno na mestu. Razen tega pa so vsi trije krivci brez izjeme pokazali obupno nerazumevanje svoje naloge. O kritju, tehničnem obvladovanju žoge, smotrenem dodavanju in prenosu ni bilo ne duha ne sluha. Nič boljše ni bilo v napadu. Posrečilo se je sicer nekaj lepih padalnih akcij, to pa je bilo tudi vse. V notranjem triju igra ni uspevala. Po krilih se je bolj malo igralo in če je bilo moštvo v drugem polčasu v premoči se je ta premoč kazala v nerazumljivem nabujanju žoge. Najbolje je funkcionirala obramba,

zlasti v prvem polčasu, v drugem polčasu pa tudi ne brezhibno. Koren v голу je bil mnogo zaposlen, morda bi lahko ubranil zadnji gol, ostali pa so bili neubranljivi. Moštvo je pokazalo bore malo borbivosti, slab start in se je borilo z nemogočo taktiko. Tehničnega znanja, s katerim razpolagajo zlasti napadalci niso znali izkoristiti in so sploh igrali brez ambicije in elana.

Goli so padli v prvem polčasu v 34. min., ko je Bäuml zabil žogo iz kakih 5 m neubranljivo v kot in v 37. min. po Klippstätterju na isti način, v drugem polčasu pa je Pišof v 33. min. izkoristil nesporazum obrambe ter dosegel iz čiste pozicije tretji gol. V 36. min. je zvišal zopet Bäuml na 4:0 in v 42. min. je zabil Prinčič v gneči peti gol.

Sodil je g. Nemeč objektivno in tudi dobro.

Srednji krilec Rapida Seifert je odigral danes svojo 200. tekmo za svoj klub, čigar funkcionarji so mu izročili lepo spominsko darilo.

Zmaga Primorja v Varaždinu

Varaždin, 16. decembra.

Ljubljanski Primorje je danes v prijateljski tekmi gostovalo proti varaždinski Slaviji.

Primorje : Slavija 4:0 (2:0).

Primorje ni poslalo v Varaždin svojega kompletnega liginega moštva, vendar pa je pokazalo zelo lepo igro ter bilo ves čas v veliki premoči. Pri Slaviji je odpovedal, zlasti napad. Visoka zmaga Primorja je zaslužena.

Ostale nogometne tekme

Zagreb: Sparta : Gradjanski 5:4.

Dunaj: Sportklub : Hakoah 4:1 (2:0).
Mulhouse: Libertas : VC Mulhouse 5:3.
Pariz: Hungaria : Lens (vodilni klub II. pariške lige) 7:1.

Le Havre: Austria : Le Havre AC 4:2.
Lille: Vienna : Olimpieux 4:1.
Rouen: WAC : Racing Club Rouen 4:1.
Strasbourg: Libertas : Racing Club Strasbourg 4:3.

Marseille: Olimpieux : FC Wien 3:2.
Praga: Kolín : Kladno 4:0 (3:0).
Dublin: Madžarska : Irška 4:2 (2:1).

Rim: Ambrosiana : Pro Vercelli 4:0, Fiorentina : Lazio 5:3, Torino : Brescia 4:2.
Napoli : Sampierdarena 3:1, Milano : Livorno 2:0, Roma : Triestina 2:0, Bologna : Juventus 2:0, Alessandria : Palermo 4:2.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. seja sekcijejskega odbora pri Rebu. Zaradi važnosti se prosil polnoštevilna udeležba.

SK Ilirija (Hazerska sekcija). Gimnastični treningi se vršijo dalje, kakor doslej v telovadnici Šole na Grabnu. — (Lahkoletska sekcija). Drevi ob 19.30 redna seja sekcijejskega načelnstva v kavarni Evropa. Jutri in v petek gimnastični trening na Grabnu. — (Gimnastične vaje). Redne gimnastične vaje za smučarje in smučarje se vršijo v tem tednu, kakor običajno. Drevi ob 18.30 za dame, ob 19.30 pa za gospode, v četrtek ob 19. za dame, ob 20. za gospode. — (Hockey sekcija). Dne 18. t. m. bo v sobi kavarne Evropa članski sestanek. Sestanek se naj udeležijo vsi oni, ki mislijo letos sodelovati v tej sekciji. Kdor je nujno zadržan naj se opraviči pismeno na naslov: Vodišek, kavarna Evropa. Pridite vsi in točno, sestanek je ob 19. Načelnik.

FILATELIJA

Jugoslovenske klasične znamke

Zbiratelji predvornih znamk se utegnejo protiviti že zamislili sami, da bi se povojne, zlasti pa še nove domače znamke mogle spraviti v kako zvezo s starimi, prizanimi, solidnimi klasičnimi znamkami ostalih predvornih držav. In vendar imamo svojo, povsem domačo povojno izdajo, ki utegne že v bližnji bodočnosti dobiti ta častni naziv, in to v prvi vrsti v inozemstvu, ki bo tudi nas jugoslovenske filateliste prepričalo, da imamo eno izdajo znamk, ki vsebuje vso karakteristiko mednarodno prizanih klasičnih izdaj.

Ni težko uganiti, katero izdajo imam v mislih: prvo slovensko kronsko izdajo, znano v inozemstvu kot »Kettensprenger-je« (»rusičil okove«). Ni dvoma, da je to naša najbolj zanimiva in najbolj solidna izdaja, pri kateri ni opaziti raznih namernih manipulacij. Nastanek in izvršitev te izdaje sem sam preučil na licu mesta vsestransko, imel sem na razpolago službene poštne in tiskarske dokumente, govoril sem z organi, ki so takrat vršili nadzorno službo in delavci, ki so bili takrat zaposleni neposredno v tiskarnah. Videl sem ogromno količino gradiva in izvodov, ki jih je shranilo pošto ravnateljstvo. Vse to me je dovedlo do zaključka, da je vsa posebnost in raznovrstnost te izdaje nastala povsem nehoti, zaradi sile razmer, da za kake manipulacije v večjem obsegu tedaj niti ni bilo časa, ker je bila potreba poštne vrednote tako velika, nasprotno pa možnost izdelave velikih množin tako omejena, da je pošta uprava takorekoč jemala znamke kar izpod stroja, poleg tega pa celo pregledovala one izdelke, ki so se kot neuporabni izločili, ali ne bi bilo mogoče uporabiti tudi teh zati, da bi se s prenapeto pazljivostjo izenačevale barve, ni bilo časa! Papir se je uporabljal tak, kakoršnega je bilo pač mogoče dobiti! O opremlitvi in o perforaciji niti ne govorimo! Tiskarska stavka je tudi pripomogla k raznolikosti te izdaje. S to kratko označbo vseh ob časa tiska obstoječih težkočem samo poudariti, da je ta skoro neverjetna raznolikost nastala legalno, nehoti zaradi sile razmer.

Kaj so »klasične« znamke? V mednarodnem smislu se smatrajo za klasične znamke one, ki so bile izdane v preteklem stoletju. Njih redkost in cena je postranskega pomena. V ožjem nacionalnem smislu se za klasične smatrajo znamke prvih izdaj dotične države. Vrh tega razlikujemo še klasične znamke v prenesenem pomenu besede, izdaje, ki s svojo karakteristiko sličejo starim klasičnim znamkam. Kaka je ta karakteristika? Ali je znak karakteristike redkost odnosno cena? Ne! Večino klasičnih znamk je mogoče nabaviti tudi še danes po povsem zmernih cenah. Če motrimo prve klasične izdaje starih držav, opazimo skoro pri vseh varijacije barv, papirja, lepila, zobčanja in vodoravnaka. Vzemimo n. pr. Avstrijo iz leta 1850. Pri tej izdaji se je uporabljal različen papir: a) navaden, b) navpično rebrest, c) navpično progast (vergé), d) s strojem izdelan — tanek srednje in kartonski debel, e) z roko izdelan papir. Klasične grške znamke iz let 1861-85 nam nudijo skoro vse posebnosti, ki jih opazimo tudi pri naši slovenski izdaji, ne izključivši raznovrstnosti tiska in narisa. Ne maram sem puščati v nadaljnja tozadevna razmotrivanja, ker se lahko vsakdo sam prepriča o mojih navedbah s pomočjo kataloga. Vse te karakteristike opazimo tudi pri slovenski izdaji.

Ne nameravam s temi vrsticami propagirati, da se proglase znamke slovenske izdaje za klasične. Pomenilo bi to megalomanijo, in bi bilo istočasno smešno. Klasične postanejo znamke same po sebi v teku let, pa tudi še poprej, če imajo za to potrebne predpogoje. Take pa ima slovenska kronska izdaja v polni meri. Le na to želimo opozoriti vse domače zbiratelje in na nič drugega.

Nemo propheta in patria! V zadnjem času ni bilo nobene inozemske razstave, da bi se ne bila pokazala vsajena velika zbirka znamk slovenske izdaje. In take razstave, da bi ne bili razstavniki takih znamk odklopani z največjimi nagradami! Gotovo pa so bile vse te razstavljenе znamke last inozemskih zbirateljev. To naj si domači zbiratelji zapomnijo, ker se količina od dne do dne krči in bo nabava vedno težja. Slovenski »rusičil okove« (»Kettensprenger-je«) so edina jugoslovenska izdaja, ki ima pred seboj veliko bodočnost pa tudi upravičen izgled, da postane jugoslovanska klasična izdaja.

Te vrstice so v prvi vrsti namenjene generalnim zbirateljem. Znano je, da zbiratelji klasičnih izdaj vpoštevajo tudi razne razlike in barvi, papirju, zobčanju itd., če tudi že s tem preidejo v specializacijo, ki jo sicer obojajo. Kateri generalni zbiratelj bi se pomisljal uvrstiti v svojo zbirko ogrsko znamko iz leta 1871, citronorne barve v kamenotisku, če tudi že ima tak komad s pomarančasto nianso? Pri slovenski izdaji mora razlikovati 3 vinarško sivomodro znamko in bakrenorodečo iste vrednote. Vprašate mogoče, kaka je razlika v ceni. Tudi pri nas cena igra vlogo. Poskusite nabaviti 20 vinarško znamko rmenoolivne barve in v še več drugih razlikah in barvi, pa se boste prepričali sami, da tudi naše znamke stanejo mnogo denarja. Isto velja tudi glede razlik v papirju, zobčanju itd.

To, da za naše znamke na inozemskih borzah ni zanimanja, da so v katalogih prenikno ocenjene in da jih niti mi sami ne poznamo zadostno, nikakor ne sme biti razlog za zanemarjanje te panoge; čim postanejo te znamke predmet borze odnosno se njih ocena v katalogih zviša, bo proučevanje te panoge znamk že prepozno; doslej v tem oziru zamujeno, se da še vedno nadoknaditi. Poseben odbor Jugosl. filat. saveza sedaj proučuje slovensko izdajo ter pri tem vpoštevava vprašanje generalnega zbiranja slovenske izdaje. Delo tega odbora se bo v doglednem času objavilo; takrat se bo nudil tako generalnemu kakor specialnemu zbiratelju pregled in dobro proučena, preizkušena smernica. S. V.

Novi znamka s črnim robom. 100.000 komadov 3-dinarskih znamk s sliko Oplenca, ki so se doslej uporabljale izključno za zračno pošto, je bilo opremljenih s črnim robom. Te znamke se smejo uporabljati tudi na običajnih pismih.

Velika železniška nesreča blizu Bremena. Bremen, 16. decembra. k. V bližini Langwedla, 30 km vzhodno od Bremena, se je na prehodu ceste čez progo zgodila večera nesreča, pri kateri se je smrtno ponesrečilo 13 oseb, 7 pa jih je bilo hudo ranjenih. Posebni vlak, s katerim se je Hitler vračal v Berlin iz Bremena, kjer se je udeležil splošnje prekoatlantskega parnika »Scharnhorst«, je v gosti megli zadel v avtobus, s katerim se je peljala skupina gledaliških igralcev v neki bližnji trg, kjer je imela zvečer predvajati neko dramo. Vlak, ki je vozil s silno brzino, je razbil vse avtobuse, zato pa so bili skoraj vsi potniki v avtobusu hudo ranjeni. 13 od njih je kmalu nato podleglo poškodbam.

Velika železniška nesreča blizu Bremena

Bremen, 16. decembra. k. V bližini Langwedla, 30 km vzhodno od Bremena, se je na prehodu ceste čez progo zgodila večera nesreča, pri kateri se je smrtno ponesrečilo 13 oseb, 7 pa jih je bilo hudo ranjenih. Posebni vlak, s katerim se je Hitler vračal v Berlin iz Bremena, kjer se je udeležil splošnje prekoatlantskega parnika »Scharnhorst«, je v gosti megli zadel v avtobus, s katerim se je peljala skupina gledaliških igralcev v neki bližnji trg, kjer je imela zvečer predvajati neko dramo. Vlak, ki je vozil s silno brzino, je razbil vse avtobuse, zato pa so bili skoraj vsi potniki v avtobusu hudo ranjeni. 13 od njih je kmalu nato podleglo poškodbam.

Zbližanje Rusije in Rumunije

Bukarešta, 16. decembra. AA. Državni podtajnik Savel Radulescu je v poslanski zbornici na vprašanje glede rumunsko-ruskih odnošajev med drugim odgovoril, da se je ruska vlada obvezala spoštovati teritorialno celotnost Rumunije. Glede gospodarskih odnošajev z Rusijo je dejal, da se to skrbno proučuje.

Omejitve nemškega obmejnega prometa

Berlin, 16. decembra. č. Nemška vlada je odredila zaporo vseh obmejnih prehodov na meji s Poljsko, Češkoslovaško, Avstrijo, Švicco, Luksemburgom, Francijo, Belgijo, Nizozemsko in Dansko. Za promet bodo ostali le še železniški prehodi. To odredbo utemeljuje z navedbo, da so v zadnjem času izhitopili v inozemstvu mnogo deviz, iz tujine pa vhitopili v Nemčijo mnogo komunističnih in drugih protihitlerjevskih propagandnih letakov in brošur.

Dr. Perović častni meščan Sušaka. Sušak, 16. decembra p. Občinski odbor je na svoji večerajšnji seji izvolil bivšega bana savske banovine in sedanjega kraljevskega namestnika dr. Iva Perovića za častnega meščana.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Francija : Jugoslavija 3:2 (1:1)

Naša reprezentanca je nastopila v naslednji postavi:

Glaser (Čulič)—dr. Ivković, Matošić—Petrovič, Gayer, Lechner—Glišović, Zivković, Marjanović, Vujadinović, Zečević.

Tekma se je pričela točno ob 14.10 ter je končala ob 16. francoskega časa. Naši so bili zlasti v drugem polčasu slabi, zaradi česar je tudi

zmaga Francozov upravičena.

Francozi so imeli iniciativo večinoma v svojih rokah ter so pred vsem imeli sigurnejšo obrambo. Tudi njihov napad je bil mnogo prodornejši. Jugoslovensku napadu je od začetka do konca tekme manjkala povezanost med posameznimi linijami.

Potek tekme

Takoj v začetku je Marjanović poslal Zečevića v ogenj, toda francoski branilec Anatol je odbil strel z glavo. V 3. minuti je dr. Ivković rešil nevarno situacijo. Ta igra se je sploh odlikovala z dobro igro. Srednji krilec Gayer je delal zelo pridno, vendar je dribljal preveč, da bi mogel koristno dodajati žoge napadu. Opaža se nepovezanost med našimi krilci in med napadom. Lep napad naših iz kombinacije Marjanović-Glišović brani francoski vratar Theupot. Francosko krilo Langillier je zelo urno in prodira lahko. V 7. minuti kot za Francoze, ki ga Lechner brani. Nevaren napad Francozov ustavi dr. Ivković. V 8. minuti vlovi Glaser v skoču ostro žogo. Nato dobi žogo francoski srednji napadalec Nicolas, ki doseže vodstvo

1:0 za Francijo.

Glaser mora zaradi blessure zapustiti svoje mesto, ki ga zavzame Čulič. V francoskem napadu se s svojimi akcijami odlikuje Rio, toda Čulič brani odlično. Desni krilec Jugoslavije, Petrovič, je zelo slab in francosko krilo Langillier mu lahko uhaja. Naši krilci slabo pokrivajo, vendar pa je Lechner še najboljši. V 17. min. Čulič bravurozno brani. V 27. min. Zečević s silnim strelom ogroža francoska vrata, toda francoski vratar brani zelo sigurno. V 29. min. ustavi sodnik Baert Vujadinovića zaradi ofsajda. V 35. min. drugi kornar za Francoze, ki ostane brez rezultata. V 36. min. krasna kombinacija Vujadinović-Marjanović-Vujadinović, toda Vujadinović zastrelja. Zečević je sedaj nekoliko boljši. Naši igrajo zlasti z levo stranjo napada. Francoski branilec Anatol je zelo močan in težak igralec ter izkorišča to tako, da z lahkoto ruši naše napadalce, ki so sedaj precej nevarni. V 40. min. kornar za Jugoslavijo. Marjanović odda Vujadinoviču, toda ta iz bližine pošlje žogo v aut. V 42. min. nepopisno energičen napad naših. Marjanović se prebije skozi oba branilca ter gre z žogo v gol.

1:1

V drugem polčasu diktrira sodnik že v 1. minuti kornar proti Jugoslaviji. Sledi nato napad Jugoslovenov, ki ga pa odbija francoska branilca. Gayer vrne žogo našemu napadu, toda Anatol jo vrne visoko proti našemu голу. Pričakuje jo volley dr. Ivković, ki žanje za svojo bravuro burno odobravanje občinstva. Glišović zgubi žogo. Sledi krasen napad Francozov, ki so zelo prodorni in nevarni. Pri odbujanju teh napadov je Matošić odlični. Zivković v napadu ne uspeva ter skuša doseči uspeh s solo akcijami. Zelo slabo oddaja kriloma

V 3. min. nevarna gneča pred golom Jugoslavije. Zelo so zaposleni Matošić, Lechner in Gayer. Francozi se poslužujejo zelo enostavne taktike. Krilci in notranje krilo oddaja kriloma, ki sta zelo urna in odbrana. V 6. min. preide Rio Matošića ter ustvari nevarno situacijo, toda dr. Ivković reši siguren gol. Sedaj so Francozi nekoliko popustili in naši so se nekoliko znašli. Francoska in naša obramba sta dobri. Toda naša obramba je preveč zaposlena. Lechner se odlikuje z odlično taktiko, Matošić pa s silnim startom. V 8. min. kornar za Jugoslavijo, toda Gayer strelja pred golom previsoko. Zivković izkoristi nesporazum francoske obrambe, toda ne do konca. Kornar za Francoze strelja Rio. V gneči reši Jazbec. Nato sledi oster strel francoske desne zveze, toda žoga se odbije od vratnic v aut. Naši so slabi v napadu ter onemogočajo krilci nasprotnika pravočasno vsako njihovo kombinacijo. Gayer čisto napačno oddaja napadu. Zivković se zaradi tega razburja, izgubi živce ter prehaja v neprestano dribljanje. Igra je zelo živahna. Francosko občinstvo glasno zahteva od svojih igrancev, da izrazijo svojo premoč z goli. V 14. min. ustavi Matošić nasprotnikov napad. V 17. min. zopet nevaren napad proti Jugoslaviji, ki konča v autu. V 22. minuti ustavi Matošić francoski trio, ki s hitro kombinacijsko igro utruji Gayerja. V 24. min. gneča pred jugoslovenskim golom, toda Čulič reši. Naši so slabši od Francozov v 26. min. velika gneča pred francoskim golom, toda Theupot reši. Igra je živahna in burna. Naš napad se je nekoliko izboljšal. V 30. min. reši dr. Ivković nevarno situacijo s tem, da se zoperstavi nevarnemu desnemu krilu Francozov. Oba ostaneta približno eno minuto na travi. V 31. min. strelja Nicolas z daljave 20 m fenomenalno bombo, toda Čulič brani. V 38. min. naši ostro napadajo. V gneči pred golom. Francozov prevzame žogo Vujadinović ter doseže vodstvo.

2:1 za Jugoslavijo.

Ta gol je podžgal ne samo naše, temveč tudi Francoze. Francozi takoj napadejo ter izkoristijo nesporazum med dr. Ivkovićem in Čuličem ter dosežejo izenačenje.

2:2

Zadnje minute igre so v znamenju napadov Francozov, toda naši se zelo dobro branijo. Nato sledi naš napad, v katerem odda Glišović Zivkoviču, ki pa okleva. Žogo mu odvzame francoski srednji krilec, odda desni zvezi in Rio zabije iz gneče pred našim golom v 43. min. zmagonosni gol za Francoze.

3:2 za Francijo.

Finish Francozov je zelo lep, toda naši zelo dobro branijo. Še en kornar za Francoze, ki ostane brez uspeha. V zadnji minuti mora francoski vratar Theupot braniti oster strel naših.

Tekma sama ni bila na posebnem tehničnem nivoju. Naša reprezentanca je dobila svoje gole zaradi nesporazumov obrambe. V drugem polčasu naši niso zdržali hitrega tempa. V splošnem se mora reči, da Jugosloveni niso dali one igre, ki se je od njih pričakovala.

Sodil je belgijski sodnik g. Baert. Naša reprezentanca odpotuje jutri zjutraj iz Pariza v Atene

Predzadnja prvenstvena nedelja

Visoki zmagi Ilirije in Rapida — Ilirija pred jesenskim prvenstvom — Preostane samo še tekma Ilirija : Hermes

Včeraj sta se odigrali dve prvenstveni tekmi v Ljubljani in v Mariboru. Na domačih tleh je Ilirija igrala z mariborsko Svobodo, v Mariboru pa sta se poprijela domača rivala Rapid in Maribor. Obe tekmi sta prinesli z ozirom na dosežena visoka rezultata presenečenje. Da bo Ilirija zmagala, o tem gotovo ni bilo dvoma. Ilirija pa se je tudi zavedala, da bo na koncu jesenskega prvenstva odločila prvo mesto goldiferenca. Potrudila se je ter dosegla »hazerski« rezultat 13:1. S tem pa ima že sedaj najboljšo goldiferenco in ji je jesensko prvenstvo že zagotovljeno, ako bo v svoji zadnji tekmi še premagala Hermes. To ji je no najbrž uspelo, ker Hermes, ki tiči še vedno na zadnjem mestu tabele, v dosedanjem tekmovanju ni pokazal preveč odporne sile.

Presenetil je tudi visok poraz Maribora. Še predzadnja nedelja je bil Maribor ob enakem številu tekem z eno točko pred Rapidom. Rapid je sicer imel boljšo goldiferenco, vendar pa ni nihče pričakoval, da si jo bo tako močno popravil. Zasedel je v jesenskem prvenstvu končno veljavno četrto mesto.

Tablica se je od zadnji precej izpremenila. Ilirija je skočila od tretjega na drugo mesto, Zelezničar je padel na tretje, kjer bo tudi prezimil. Rapid je preskočil Maribor, ki ostane do spomladi na petem mestu. Sledijo Celje, Svoboda in Hermes.

Stanje je sedaj naslednje:

CSK	7	4	3	0	21:8	11
Ilirija	6	4	1	1	28:8	9
Zelezničar	7	4	1	2	20:17	9
Rapid	7	4	0	3	20:10	8
Maribor	7	3	1	3	10:16	7
Celje	7	2	1	4	11:14	5
Svoboda	7	1	1	5	12:41	3
Hermes	6	1	0	5	11:19	2

Ilirija : Svoboda 13:1 (7:1)

Ilirija: Malič-Svećić, Berglez-Unterreiter, Sočan, Pogačnik-Iec, Slapar, Pikič, Luce, Doberlet.

Svoboda: Ranftl-Novak, Majcen-Jakec, Tkalec, Fila-Ptičar, Selinšek, Stern, Kolar, Tomazič.

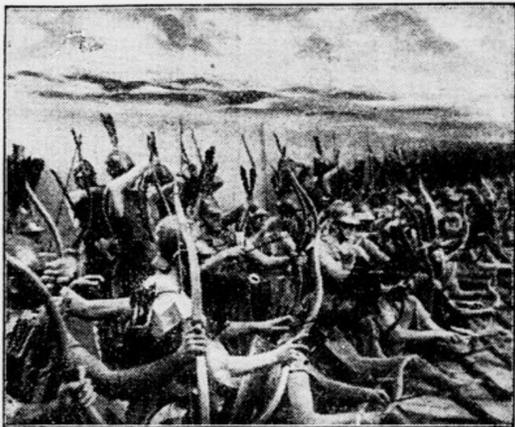
KLEOPATRA

Greta Garbo, ki se nam pravkar predstavlja v Elitnem kinu Matici kot kraljica Kristina, je spet enkrat pokazala, kako magnetično moč ima v Ljubljani film, ki je mojstrovina v vsakem pogledu in poleg tega novost. Od prvega večera dalje je dvorana že nekaj dni zasedena in kar je glavno: sodba vsega občinstva je, da je film res prvovrsten in da zasluži dvakrat-

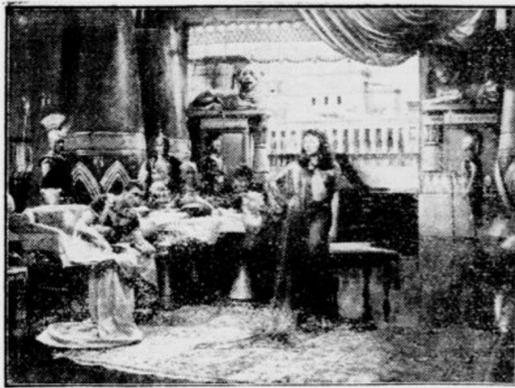
ni ogled. Sodba ljubljanskega občinstva je zelo kritična in najde svoje zadoščenje res le ob prvovrstnih filmskih umetninah. Kolikor moremo soditi po napovedanem programu za bližnje dobo, bomo imeli priliko te dni videti nekatere prvovrstne novosti. Predvsem bo filmu Greta Garbo sledila grandiozna epopeja »Kleopatra«, ki nam jo bo glumila slovita francoska umetnica

Claudetta Colbertova. Poznamo jo že iz filma »V znamenju križa« in iz nekaterih drugih filmov. Ali tako maestetično kakor »Kleopatra« se nam še ni predstavila nikoli. Vsebinsko film smo že podali, takisto smo opisali režijo Cecilia de Millea. Priobčujemo danes nekatere prizore.

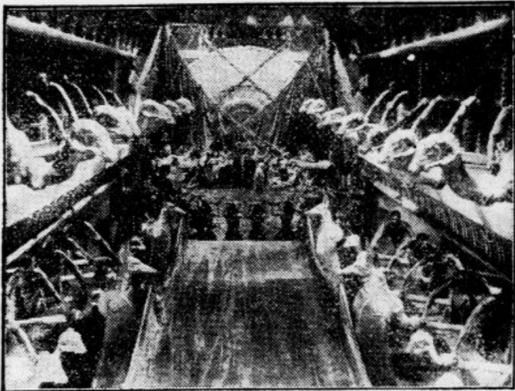
✱

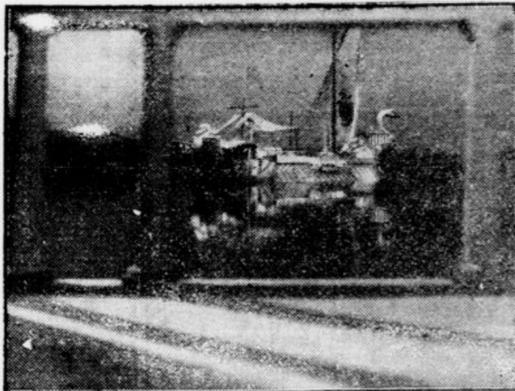
Rimski strelci nastopajo

Kleopatra utemeljuje Cezarju svojo pravico do egiptskega prestola

Notranjost znamenite Kleopatrine ladje

Pogled na ladjo Kleopatre

Žena v sodobnem svetu

Borza dela za ženske

O tej ustanovi prinaša zadnja številka »Ženskega Pokreta« jako informativen članek. Ker v naši državi še ne obstoja posebna borza dela za žene, ne bo škodovalo, če se seznanimo tudi čitateljice te rubrike z uredbo te ustanove.

Borza dela za žene v Curihu je organizirala gospa Marta Meyer l. 1928 in jo tudi vodi sama. Njene sodelavke so same ženske. Vsi, ki imajo opravka v tej posredovalnici zlasti pohvalno omenjajo, da urednice ne ravnajo z ženskami, ki iščejo službo, kakor s številkami, temveč jih sprejemajo kakor človek človeka, saj se zavedajo, da njihovo delo in njihov nastop sega globoko v usodo človeka.

Voditeljica borze dela ima sicer odlično besedo, toda o vseh težjih primerih se posvetoje s svojimi sodelavkami, ki vodijo posamezne oddelke posredovalnice. Teh oddelkov je šest: 1. pranje in čiščenje stanovanj, 2. industrija in obrt, 3. hotelska podjetja, 4. trgovina, svobodni in akademski poklici, 5. gospodinjstvo, 6. vnajna služba.

1. Najmračnejši vtis dobi obiskovalec v prvem oddelku, kjer se vsak dan zbira zelo veliko število žen, starejših, a tudi mlajših z otroki (samo dopoldne od 50 do 60). V tem oddelku gledajo zlasti na to, da dobiti zaposlitev poročne žene, katerih možje so brezposelni. Ker je število onih, ki iščejo delo, mnogo preveliko, da bi ga mogle vse dobiti, zato razdelo delo, in sicer tako, da je vsaka zaposlena vsaj dvakrat v tednu po pol dneva, v najboljšem primeru po ves dan. Za delavke, stare nad 40 let, ki iščejo zaposlitev kot perice in čistilke (postrežnice), obstoja v Curihu še posebna borza dela, ki jo vodi poseben odbor vseh curiških ženskih društev. Ta odbor, ki ima posebno nalogo, da zaposluje samo starejše delovne moči, prejema posebno subvencijo od občine in kantona in je v stalni zvezi z borzo dela za žene.

2. Oddelke za posredovanje dela v industriji in obrti so urednice posebno praktično uredile. Izdale so za vse glavne panoge industrije posebne vprašalne pole, katere brezposelna delavka izpolni z vsemi potrebnimi podatki in ji priloži prepis dokumentov. Ta postopek zelo olajša administracijo. V tem oddelku se posebno vidi, kako težko je zanositi delavke brez strokovne izobrazbe. Zanje je prav malo mest, s še ta so jako slabo plačana. V sled tega mora večina teh delavk iskati zaposlitve v gospodinskih stroki, v manjših podjetjih zunaj mest ter v hotelskih podjetjih. Vse velike brezposelnosti v trgovini in industriji je uvedla borza dela posebne tečaj, kjer se delavke, ki nimajo izgleda, da bodo v doglednem času dobile zaposlitev v teh strokah, izveščajo v drugem posvetu, ki nudi več možnosti za zaslužek. V tem pogledu je posebno važnost šola za izdelovanje konfekcije, ki je sestavni del borze dela.

3. Največ zaposlitve posreduje borza dela za hotelska podjetja, kjer se posebno iščejo kuharice ter osebe za kuhinjo in pisarniška dela. V tem oddelku je razdeljeno posredovanje na tri vrste: a) postrežba in buffet, b) sobe in perito, c) osebe za kuhinjo. Tu je razmerje med ponudbo in povpraševanjem mnogo bolj izenačeno kot v drugih oddelkih.

4. Posebno praktično je ženska borza dela izgradila oddelke za trgovino ter svobodne in akademske poklice. Vse prijave so razdeljene po strokah, poklicih, izobrazbi,

spособnosti ter po plačilnih pogojih. V tem oddelku je poslovanje najbolj komplicirano, ker so zahteve bodisi s strani delodajalca kakor tudi s strani službojemalk najbolj raznovrstne.

5. Peti oddelke — gospodinjstvo — kaže zopet veseljšo sliko, kajti tu je pa povpraševanje po delovni moči večje, nego ga more posredovalnica oskrbeti. Toda gospodinjstvo iščejo navadno pomočnice pod 35 let stare in zahtevajo strokovno izobrazbo. Med gospodinjstvi pomočnicami se opaža čedalje večja tendenca, da se njihovo delo dvigne na stopnjo kvalificiranega dela, ker je vedno večje število onih deklet, ki so izvršile poleg osnovne šole tudi gospodinjško šolo. Poleg tega zahtevajo gospodinjstvske pomočnice skrajšanje delovnega časa, več prostega časa in manjšo odvisnost od delodajalca.

6. Zadnji, najnovejši oddelke je bil osnovan zadnje poletje in se bavi izključno z zunanjo službo; urednica tega oddelka mora osebno iskati informacije, mora obiskovati delodajalce ter ima nalogo, da z

osebnimi intervencijami posreduje v eventualnih sporih, da skrbi za oglaste itd. Organizacija zunanje službe v mnogočem lajša delo v ostalih oddelkih.

Voditeljica posredovalnice za delo, gospa Meyer se posebno ukvarja s posvetovalnico za izbiro poklica, kar je v današnji kritični dobi gotovo jako težko, a tudi jako važno. Navse iščejo v prvi vrsti tiste žene, ki nimajo posebne kvalifikacije, ker se vsled nekdanjih dobrih družinskih razmer niso izobrazile za kak določen poklic. Če so tudi našle zaposlitev, vsled neznanja niso ostale toliko časa na svojem mestu, da bi imele pravico do podpore za brezposelne. Tem ženam skuša borza dela oskrbeti strokovno izobrazbo za tisti poklic, za katerega imajo največ sposobnosti.

Posredovalnica za delo v Curihu je v najozjem stiku s sreskimi posredovalnicami vsega kantona, a sodelavke si poišče v raznih ženskih organizacijah.

Organizacija curiške borze dela daje tudi nam lep zgled, da se lotimo tega prevažnega vprašanja, vprašanja organizacije ženskega dela in zaposlitve, saj je skrajni čas, kajti konkurenčni boj postaja vsak dan hujši in grozi zlasti ženske potisniti ob stran.

Ženska lepota v različnih časih

Lepota ni vse, je pa mnogo. In če je bila toliko občudovana Henrietta Angleška grbasta in de la Valliere, največja ljubezen Ludovika XIV., šepava: to niso protidokazi, to so izjeme. Lepota je ženi največji čar in najmočnejše orožje.

In kakšna je lepa žena? Tu tiči paradoks: vsakdo ve, kakšna je, toda vsak jo vidi drugače. In različno so jo videli različni časi in različni narodi.

Zato ni čudno: da so lepi lasje pepelnati, plavi, rdečkasti, postanjejni, črni; da so mehki kakor svilna, trdi in gladki kakor žima, kodrasti ali kakor volna; da so lepi zobje beli, črni ali rdeči; da so lepa majhna usta in usta z decimeter velikimi ploščicami vloženi v ustnice; da varira teža lepe žene od štirideset do sto štirideset kilogramov. Živimo v dobi eksaktne znanosti. Pred 50 leti bi opevala lepota žene. Danes mislimo znanstveno: v številkah. Meriti bi jo morali s kilogrami in centimetri, s kranometrom in s pirometrom.

Toda znanost v tem pogledu še ni napredovala. Le izjemoma je mogoče žensko lepoto izraziti v dekadičnem sistemu. Velja n. pr. enačba $l = t$, kjer znači l lepoto in t težo. Lepota raste z rastočo težo: čitala sem o sultanah in notranji Afriki, ki umetno pitajo svoje žene, da reve nazadnje komaj še hodijo. Ista enostavna formula je veljala — sodeč po izkopanih statuetah — v kamnitih dobi. Toda niti tako daleč ni treba iti: že v naših krajih so »močni ljudje« lepici ljudje. V bližnjem orientu se pa lepota že tehtla na kvintale.

V obratnem razmerju s težo je lepota tipa, ki se danes preživlja: tipa »vitke linije«. Predstavlja pa kombinacijo kosti, mišic, pudra in ruža. Koža je temne barve, v skali pudrov je imenujejo moresque = mavriško, zamorsko. Stasa je visokega z ozkimi, moškimi boki. V celoti: kombinacija ženske eteričnosti in moške grobosti; modni izraz naše hiperkulture.

Matematično je mogoče, in sicer v centimetrih, izraziti tudi lepoto Grkinj iz dobe klasične antike. Gre za lepoto, ki bi jo imenovala absolutno. Vsak del telesa, vsaka proporcija je dovršena. Te je lepota, ki je brez vsake primesi, ki je lahko kdaj moda, ki pa nima nobene kaprice v sebi. Ki jo je

mogoče v resnici meriti v centimetrih. In ki jo tudi merijo. V Ameriki seveda.

To je zadnji tip, ki ga je mogoče matematično formulirati. Slednji popisi torej ne bodo strogo sodobni.

Dame iz starega Egipta so zelo simpatične. Do gležnjev. Kar je izpod njih, ni za nas: zelo dolga, zelo ozke in — ploščate noge. Take noge se sicer zelo dobro podajo ministrom in drugim javnim funkcionarjem: hojo delajo dostojanstveno, toda — za Egiptanke niso. Egiptanske lepoticke so bile vitke in visoke, gracilne, polne gracie. Bile so lepoticke modernega formata, le da jim je manjkala vsaka moška poteza. Izredno velike oči, ki so jim s sminko dajale še večjo izrazitost in jih za videz še povečale, mehko profiliran nos, kipeče ustne; polt bronasta, nohte na rokah in nogah orožno pobarvani.

Ko so v Berlinu postavili busto kraljice Nofretele, se je trlo krog nje občudovalcev. Bilo jih je — kakor pri nozometni tehnik (sodobni superlativi).

O Kitajkah ne vem mnogo povedati. 400 milijonov Katejev je konglomerat, ki piše iste znake, izgovarja jih pa vsak po svoje. Pa ne samo jezik, tudi ljudje so različni. Dvoje je splošno znano o Kitajkah: puder in zlate lilije. Bel puder v debeli plasti zakriva cel obraz. »Zlate lilije« (pohabljenе noge) so pred leti prepovedali. Pri nas je to vzbudilo zadoščenje. Toda oni, ki so videli te male nožice, pravijo, da so izgledale — v povojih seveda — zelo srčkano. In razen tega: katera izmed nas je že rekla: Ti čevlji so mi premmjhi?

Pikantno so žene Zadne Indije: kakor zali fantički so. Toda brez arogantnih potez naših »bubijev«, pa tudi brez sorodstva s polenovko.

Prednja Indija je dežela mistike in žen. Dva tipa sta: primitivni je tip na vazo, civilizirani je tip gazele. Slednji je vitek, pa vendar bujen, vse linije mehke. Obraz z eksotičnim, spodaj širokim ovalom. Ustnice polne, nos mehko zavrt. Najlepše pa so velike oči, temne, polne vdanosti. Dovršen tip prvobitne žene. Egiptanske slike kažejo ženo kot damo z dnevnim treningom. Indijske miniature pa kot ljano, ki se ovija močnega debela. Žene, ki ostanejo vedno plahi

in sanjavi otroci.

Vitezi srednjega veka — oficijelno vsaj — niso cenili masivnosti. Ideal trubadurjev je bil vitek stas. Polt bela ko sneg ali lilija, rdeča ko kri. Koža je morala biti tako nežna in prosojna, da se je videlo teči rdeče vino po belam grlu. Lasje bujni, plavi, obrvi take, kakor s čopitem potegnjene, nosček raven, usteca majhna kakor češnja, v bradič jamicca. Stopala majhna in vzbočena, da se v votlini lahko plitček skrije.

Renesansa obrne stvar. Ne več nežnost, ne več gracijo: resnost diktira moda. Gravitacija rjopata so rekli v Italiji. Renesansa je moška doba in moštote so bile ženske takrat. Niti male brčice niso vzbujale odpora. Ženske so bile mogočne po svojih oblikah, po obleki, po čevljih. Obleka jih je delala široke, čevlji visoke. Čevlji v ekstremu do peti visoki, da so lahko samo ob dveh palicah storkljale. — Modna barva las je bila v Benetkah Tizijanovo rdeča, v Neaplju srebrna. Nevenka Steindlova.

Nosečim ženam in mladim materam pomore naravna »Franz Josefova« grenčica do urejenega želodca in črevesja. Glavni zastopniki modernega zdravilstva za žensko so preizkusili, da »Franz Josefova« voda v največjih slučajih učinkuje hitro, sigurno in brez bolečin. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dvanajsti kongres Internacionalne alianse za žensko volilno pravico se vrši v Carigradu od 18. do 25. aprila 1935. L. Ta kongres je posebno važen glede na razmere, v katerih se nahajajo danes žene v vseh državah, saj so danes povsed ogrožene pridobitve prajšnih ženskih generacij. Posebno pa občutljiva dejstva, da se maja njena gospodarska samostojnost ter da se ji jemlje možnost šolanja. Zato bo tudi glavna točka, okrog katere bo osredotočeno vse delo kongresa, tema: Žena pred ekonomskimi problemi. Drugo važnejša vprašanje, ki je s tem v tesni zvezi, je pa: Položaj žene pod raznimi oblikami vladavin.

Od naših društev je član te mednarodne organizacije samo Ženski pokret po svoji centralni organizaciji Aliansi ženskih pokretov v Jugoslaviji. Temu društvu se je torej treba javiti vsem, ki se hočejo kongresu udeležiti.

Vse žene opozarjamo na članek A. Stojbičeve »Vprašanje eksistenčnega minimuma«, ki je izšel v 11. številki »Ženskega Pokreta«.

Postani in ostani član „Vodnikovih družbe“

Koncert Glasbene Matice mariborske

Današnji koncert mariborske Glasbene Matice v Unionu na bo samo velik glasbeni dogodek po vsebini izvajanih del, ampak bo zanimiv tudi zaradi tega, ker se bo na njem predstavil mariborskemu občinstvu novi dirigent prof. Marjan Kozina. Absolviral je dunajsko glasbeno akademijo, kjer je imel za kompozicijo slovitega profesorja Marxa. Mojstrsko šolo v Pragi je dovršil pod vodstvom prof. Josefa Suka. Dirigentki tečaj pa je absolviral v Pragi pri znamenitem ruskem dirigentu dr. Nikolaju Malku.

Prof. Malko poudarja v diplomu, ki jo je izročil g. Marjanu Kozini ob odhodu iz seminarja, predvsem prirojeno muzikalno darjenost ter znanstveno teoretično podlago, ki si jo je pridobil med studijem. Vse lastnosti dirigenta, t. j. razumevanje za sloz, okus in čut za blagocelnost orkestra ter njegovo dinamiko, dober spomin, temperament, čut za orijentacijo in samopremagovanje, je Marjan Kozina dokazal, ko je ob zaključku seminarja na pamet dirigiral 3. julija 1931 orkester češke filharmonije v Pragi. Po končanih studijah je deloval pol-druge leto kot pomožni dirigent na ljubljanski operi.

Pri Glasbeni Matici čaka novega mladega dirigenta hvaležno polje za izpopolnitev vseh visokih načrtov, ki si jih je stavil za cilj. Prepričani smo, da mu bo uspelo razširiti glasbeno delovanje v Matici, ker mu z veseljem do dela sledita tako pevski zbor kakor novo ustanovljeni društveni orkester. Naloga, ki jo je gospod Kozina prevzel od dosedanjih preizkušanih dirigentov ni lahka. Sodeč po vestnih pripravah, ki jih je v tem kratkem času izvršil za svoj prvi nastop v Mariboru smo uverjeni, da jo bo rešil častno.

Pridite in sodite sami!

Mali oglasi

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Razno

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Površniki

trencbovci, usnjeni suk, ožji ud. Najbolje nakop pri Prešernu. Sr. Petra 4. St. 14. 135-6

Britje 2 Din

striženje 4 Din. Obiščite najcenejšo, prenovljeno, čisto brivnico »Ipside« na Sr. Petra 6. St. 25. 34990-39

Kupim

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Srebrne krone

stare zlate in srebre kupa je rafinacija dragih kovin v Ljubljani. Elnaka ulica št. 30 — rboj je. Vsi odgovorne osebe (pri goštilišču M-dosa). 70

Stiskalnica za stiskanje Sena

kupi Tono Knaflič, Kamnik. 3896-7

DOLŽNIKI

ki imajo večja ali manjša posojila proti zemljeknjižnemu zavarovanju na svojem posestvu pri sledečih denarnih zavodih:

Zadružno-gospodarski banki, Banovinski hranilnici v Celju, v Ljubljani in Mariboru, Jadransko-podunavski banki, Ljubljanski kreditni banki, Mestni hranilnici v Ljubljani in Mariboru

imajo možnost prenesti svoj dolg na zavod, ki prevzame ta dolg proti daljši odplačilni dobi in ugodni obrestni meri.

Ponudbe s točno navedbo višine dolga in zavoda, pri katerem dolg obstoja, ter z navedbo zavarovanja (na zemljišču ali z menicami z dobrih poroki) je čimprej poslati na oglasni oddelke »Jutra« pod značko »Posojila 1935«. 10785

Globoko pretreseni nanzanjamo, da nas je zapustil naš pre-dobri soprog, papa, dedek in tast, gospod

IVAN MILOHNOJA

višji finančni svetnik v pokoju

Pogreb nepozabnega nam pokojnika se bo vršil v ponedeljek, dne 17. decembra t. l. ob pol 16. popoldne iz hiše žalosti, Kamnik, Samostanska ulica 56, na pokopališču na Zalah.

Kamnik — Ljubljana — Zagreb, dne 15. decembra 1934.

Globoko žalujoče rodbine: MILOHNOJA, Dr. MODIC